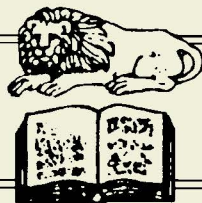

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

*ha a búzaszem ...
meghal,
sok termést hoz.*

Jn 12.24

36. szám

Nyár '99

Szent Jeromos Bibliatársulat

« « « Budapest, 1999 » » »

Tartalomjegyzék

Egy marék búza (dr. Gergely Péter felvétele)	címlap
Ajánlás	1
Csendes percek (J.H. Newman, Kerekes K., Vágvölgyi É.)	2
A karizmák Szent Pál leveleiben (Székely János)	5
Istenfélelem (Kovács Gábor)	12
Támpontok a csoportos bibliaolvasáshoz (Carlos Mesters)	15
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 26. óra</i>	<i>[191-198]</i>
Innen-onnan (Székely István)	17
Bibliai mértékek	18
Olvasóink kérdezik (Kerekes Károly O.Cist.)	20
A Szentírás az életemben [vallomások]	24
Beszámolók (Székely István, Rákóczy Sarolta)	27
Társulatunk életéből	31
Kiadványaink	borító

J e r o m o s f ü z e t e k
az első magyar szentírástudományi folyóirat
- gyakorlati anyaggal hitoktatók számára -
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6 Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * ☎ 332-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Székely István, Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Gödi Print Kft.

Ajánlás

A keresztény szívekben élő túlvilági remény ... mélységesen hozzákapcsolódik a földi életben keresett boldogsághoz és beteljesüléshez. A mennyország reménye arra buzdít, hogy törődjünk az itt és most élő emberek jólétével. »Ha valaki azt állítja, hogy 'szeretem az Istent', de testvérét gyűlöli, hazudik. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, nem szeretheti Istent sem, akit nem lát« (1 Ján 4,20). A megváltás, amellyel Isten helyreállítja a kapcsolatot közte és az ember között, elválaszthatatlanul együtt jár emberi kapcsolataink helyreállításával; a megváltásból születő remény e kétszeres gyógyításra irányul.

II. János Pál pápa
üzenete a tömegtájékoztatás világnapján
1998. május 17-én

CSENDES PERCEK

A Szentírás olyan fejlődési sorozatot indított el, melyet nem fejezett be. Ez azt jelenti, tévedés lenne a katolikus tanítás valamennyi tételét a Szentírásban keresni.

A Hagymány ténye a kinyilatkoztatott igazságok tekintetében a kereszténység egyik alapelve. A tant egészében az apostolok adták át első követőiknek, azok pedig a legközelebbi nemzedéknek, azután a következők kapták meg. »Amit tőlem hallottál több tanú előtt, azt bízd megbízható emberekre, akik képesek másokat is tanítani« – írja Szent Pál Timóteusnak (2 Tim 2,2).

Az igazság egészét később »depositum«, letétemény névvel illették, mert az a Szentírás alapján álló szilárd tan, nem pedig esetleges következtetés. Szent Pál így mondja: »Tartsd magad a józan beszédhez, őrizd meg a rádbízott nagyszerű kincset«. Mi a depositum? Amit rábíztak, nem amit te fedeztél föl. Amit elfogadtál, és nem az, amit te gondoltál ki; nem okoskodás eredménye, hanem a tanítás tartalma; nem olyasmi, amit az ember egyénileg meghatározhat, hanem ami a nyilvános hagyomány tárgya.

A depositum olyan tan illetve tanítás, melynek sem természetes határa, sem természetes folyamata nincs. Az ilyen tanítás, amely minden bizonnyal a Mester és a tanítvány között egész életen át, de legalább is az üldözés idején tartott, túlságosan sokrétű, túlságosan bizalmas jellegű, túlságosan pontos és gyümölcsöző volt ahhoz, hogy írásban följegyezhető lett volna. Túlnyomórészt szájról-szájra közvetítették. Az elferdítés lehetőségét kizárta a tanúk nagy száma és a tanúságtevők egybehangzó nyilatkozata.

A Szentírás kánonja kiegészítő biztosíték, garancia volt, nem mint korlátozás, hanem mint a hagyomány elismerése. A depositum tanát aztán a Credo, a Hitvallás is helyes irányban tartotta, és megőrizte az elferdüléstől »szavak által lefektetett formulában«. A hitvallás fejezetei a hitoktatók és a prédikálók számára a legfőbb támpontok és emlékeztető mondatok voltak. Megkeresztelése előtt minden jelölt elmondta, mint hűsé-

ge megvallását, és elfogadását annak az egész tannak, amelynek őrzése az Egyház hivatása volt.

John Henry Newman

Forrás: »Az Anyaszentegyház Misztériuma«, Budapest 1998., 44-45.o.

»Láttam az Urat« (Jn 20,18)

A legrövidebb evangélium, a hívő emberek legboldogítóbb örömhíre: **Jézus él!** Ez a megélt örömhír gyullasztotta lángra Magdolna szívét, kétezer évvel ezelőtt... – De egy nagyon kedves bükk-aljai volt tanítványom szívét is, mégpedig az egyik legzordabb elmúlt magyar évszázadunk ötvenes éveiben, amikor magam is »szétszórtságban« éltem egy kis faluban, civil pedagógusként. Húsvéti szünetünkben meglátogattam egyik nagyon kedves, éppen beteg tanítványomat. Meglepetésemre ágya fölött egy maga-ácsolta keretben két szót látok: **JÉZUS ÉL!** – Hát ez? – kérdezem én megilletődve. Kissé hunyorogva válaszol: – De hiszen ezt tanár elvtárs is tudja... – És ezt valami utánozhatatlanul kedves cinkossággal és hitvalló diadalmassággal és olyan kitáruló szívvel gyöngyözi elem, mint ahogy azokban a Húsvét utáni napokban a hívő keleti szertartású testvéreink egymás nyakába borulva ismételtetik: »Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!«

Tudjuk, hogy nem csak az artikulált értelmes szó lehet hitvallás, illetve örömforrás, hanem az »eltalált hang«, a tökéletes rezonanciát kiváltó személyes hang is. Magdolna esetében feltűnik talán, hogy csak akkor ismeri meg a feltámadt Krisztust, amikor az szeretettel néven szólítja őt: »Mária!« A válasz ugyanolyan személyes »hangtálalat«: »Rabbóni«, azaz Mesterem, én egyedüli mindenem! A személyes hangtálalat, úgy látszik, hatékonyabb, mint a saját szemünkkel látott, vagy akár az oly sokra tartott értelmünkkel is regisztrált érvek. Ha ráismerek annak a hangjára, akiről tudom, hogy engem végtelenül szeret – annak én hiszek. Életre, halálra hiszek! Ilyen hit volt Magdolna hite, ilyen hittel adta tovább a feltámadt Krisztussal való megélt találkozását. Ezért lehetett az »apostolok apostola!«

Kerekes Károly O.Cist.

»Megitatod örömed patakjából« (Zsolt 36,9)

Szomjaztam és víz után kutattam,
Nagy vizek partján jártam,
S boldogan vetettem magam a habokba,
De a víz, amit találtam, sós volt,
Mint a könnyek, a szenvedés.
Édes vizet kerestem,
De a világban nem találtam.
Most rájöttem, Te vagy
Az az édes víz.
Lubickolni benne,
Lebukni és fölmerülni,
Belekortyolni és ringani rajta:
Micsoda gyönyörűséges dolog
Rádtalálni!

**»Megitatod örömed patakjából,
Tenálad van az élet forrása«** (Zsolt 36,9-10)

Ó, az az áldott víz, amelyben megmárthatom arcomat!
Igen, igen, nem elég belekortyolni, bele kell merülni minde-
nestül. Igen, Igen!

Te ismersz minket, hiszen Te teremtettél ilyenek. Isme-
red a vágyainkat, a szív sóhajtásait, s nem akarod őket kitépni
belőlünk. Tudod, hogy öröme és gyengédségre vágyunk, s
nem azért szomjazunk, mert Te nem akarod betölteni szomjú-
ságunkat, hanem mert rossz helyen keressük az enyhülést.

**»Te adsz nekik ételt kellő időben, és megnyitod kezed,
hogyminden élőt betölts javaiddal.«** (Zsolt 145,15)

Ha máshol keressük, éhen, szomjan maradunk. Csak Te
lakatsz jól és tartsz meg minket. Fröcskölni és fickándo-
zni Benned és inni, inni, inni!

Havva

Székely János

A karizmák Szent Pál leveleiben

Előadás a Bibliaközpontban, 1999. márc. 10-én

Karizmák és karizmatikus mozgalom igen élénken vitatott témák manapság: azok voltak Pál apostol idejében is. Az apostol bőszeges útmutatást ad a keresztény közösségeknek a lelki adományokkal kapcsolatban. Sokszor azonban mai eszmecserékben mintha anélkül hivatkoznának egyesek Pál idevonatkozó szövegeire, hogy azokat valóban elolvasták és megértették volna. Ebben igyekszik segítséget nyújtani ez a tanulmány.

a. Történeti áttekintés

A kereszténység az első század végétől nagyjából 1900-ig szinte egyáltalán nem beszél a karizmákról. Mintha ismeretlen fogalommá vált volna. A híres francia katolikus lexikonban (*Dictionnaire de Théologie Catholique*) szócikk sincs a karizmáról. Ennek egyik oka az, hogy a *Vulgata* nem talált megfelelő latin szót a görög χάρισμα visszaadására; a *gratia* (kegyelem), vagy *donum* (ajándék) szavakat használja (kivéve 1 Kor 12,31, ahol latin átírásban hozza a görög kifejezést: *charismata*). Így a görögül nem tudó bibliaolvasó tudomást sem szerzett arról, hogy Szent Pál különleges kegyelmi adományokról is szól a leveleiben. A teológia természetesen foglalkozott Pál apostol tanításával a Lélek különféle ajándékairól. Aquinói Szent Tamás például a *Summa Theologica*-ban a *gratiae gratis datae* (ingyenesen adott kegyelmi adományok) keretében hosszan elemzi Szent Pál listáját a karizmákról az 1 Kor 12-ben (II/II, 171-189).

Mára ez a helyzet döntően megváltozott. A II. vatikáni zsinat gyakran használja a karizma kifejezést, s a köznyelv is átvette (pl. „karizmatikus egyéniség”). Megjelent a karizmák realitása is: egyre több csoport van, amely azt állítja magáról, hogy ugyanazokat a karizmákat birtokolja, amelyekről Szent Pál beszélt. Sokáig ugyanis a viták akadémikus jellegűek voltak, nemigen tudták, hogy mit jelentenek a valóságban a páli levelekben szereplő lelki adományok. F. Gutjahr azt állítja, hogy ezek Krisztus nászajándékai voltak az egyháznak, amelyek az első évek lelkesedése után megszüntek. Aranyszájú Szent János az 1 Kor 12-t

kommentálva azt írja, hogy az egész passzus nagyon homályos, nem tudjuk, hogy miről van szó, mert „a mi napjainkban ilyesmi nem történik” (PG 61,239).

Az első karizmatikus jelenségek, melyekről a közelmúltból tudomásunk van, a 20. század legelején történtek. Az USA Kansas államában egy kis metodista csoport a Biblia tanulmányozása által arra a meggyőződésre jutott, hogy a keresztyén élet két alapvető szakaszra osztható: a pusztán jócselekedetek kötelességszerű véghezviteléből álló vallásosság átléphet egy második szakaszba, amikor a Szentlélek egészen betölti, sodorja az embert, és könnyűvé, természetessé válik Krisztus útján járni. Ebbe a második szakaszba való átlépést nevezték ők a Szentlélekkel való megkeresztelkedésnek, aminek legfőbb jele szerintük a nyelvek adománya. Az Apostolok Cselekedeteiből ugyanis úgy tűnik, hogy a Szentlélek eljövételének állandó kísérője a nyelveken való beszéd (ApCsel 10,44-48; 19,1-7, stb.). 1901. január 1-én napok óta tartó közös imádság után egy Agnes Ozman nevű lány kérte a többieket, hogy tegyék rá a kezüket, mert úgy érzi, hamarosan megkapja a nyelvek adományát. Így is történt, és néhány nap alatt az egész csoport részesült a „lélekkeresztelésben”.

Hamar terjedni kezdett a mozgalom. Eleinte nem karizmatikusoknak, hanem pünkösdi csoportoknak nevezték őket, mert az Apostolok Cselekedeteiben a karizma szó nem szerepel. Nagy lendületet adott a mozgalomnak 1906-tól egy lánglelkű prédikátor, William Seymour. Néhány év leforgása alatt eljut a megújulás Skandináviába, Angliába és Németországba. Sok esetben előfordult, hogy a környező lakók kihívták a rendőrséget az összejövetelekre, mert félték, hogy a résztvevők hisztérikus rohamaik során kárt tesznek magukban. A lutheránus egyház - amennyire csak lehetett - próbálta ettől az irányzattól távortartani híveit. 1909-ben kiadott egy pásztorlevelet (*Die Berliner Erklärung*), amelyben leszögezi, hogy a tapasztalt jelenségek nem isteni eredetűek, közel állnak a spiritizmushoz. Általuk démonok férkőztek be az egyházba. Egy pünkösd volt, nem várunk másikat, csak Krisztus második eljövételét - írja a dokumentum. Még 1978-ban is egy meglehetősen tartózkodó nyilatkozatot adtak ki a lutheránusok az USA-ban (*The Holy Spirit in the Life of the Church*). A katolikus egyházban csak 1967-ben jelenik meg a karizmatikus mozgalom. A Pittsburg-i egyetemen két katolikus professzor megkapta a nyelvek adományát és diákjaikkal létrehoztak egy ilyen

csoportot. 1975-ben Rómában az első katolikus karizmatikus világtalálkozón már tízezer képviselő vett részt hatvan országból.

Felvetődött a karizmákkal kapcsolatban az a kérdés is, hogy milyen a kapcsolata ezeknek az adományoknak a hierarchiával. E. Käsemann *Amt und Gemeinde im Neuen Testament* c. írásában (1960 Göttingen)¹ azt állította, hogy Szent Pál tanítása szerint minden kereszténynek vannak karizmái, minden karizma a Lélektől kapott meghívás, és mindenkinek joga van ezt a Szentlélektől kapott karizmat kibontakoztatni. Az ősegyházban az egyes tisztségeket nem felülről jövő kinevezésekkel töltötték be, mint manapság. Az egész egyház fölépítése karizmatikus módon történt. Az egység mégsem omlott össze, maga a Lélek volt, aki az egységet megteremtette (109-134. o.). Felmerül a kérdés, hogy az ősegyház életét valóban egy ilyen szent anarchiaként kell-e látnunk, vagy pedig megvoltak azok az állandó hivatalok, amelyek irányították a közösségek életét.

b. A χάρισμα szó szemantikai vizsgálata

A klasszikus görög nyelvben nem létezett a χάρισμα szó. Az első író, aki használja a kifejezést, Alciphron (III,17.4; Kr.u. 200; a szó jelentése itt: ajándék). Egyiptomi papiruszokon a Kr.u. 4. századtól találkozunk a szóval.

A zsidóság görög nyelvű vallásos írásaiban viszont már sokkal korábban előfordul. Megtaláljuk a Septuaginta néhány szövegvariánsában (Sir 7,33 ἄ ; Sir 38,30 Β; Zsolt 30(31),22 Theod. [TM: ἄ ; LXX: ελεος]). Filón egyszer használja, párhuzamosan az ajándék (δωρεά), és a jótétemény (εὐεργεσία) szóval (*Legum Alleg* 3,78). Az apostoli atyák írásaiban is szerepel néhányszor (*Did* 1,5; 1 *Clem* 38,1; Ign *Smirn* inscriptio, *Ef* 17,2; *Polic* 2,2); általános értelemben mindenfajta isteni adományt értenek alatta. Később az egyházatyáknál gyakoribbá válik használata, és rendszerint Szent Pál leveleinek értelmében beszélnek karizmákról.

A karizma tehát igen ritkán használt neologizmus (új keletű szó) volt, amelyet Szent Pál tett teológiájának fontos fogalmává. Egy neologizmus lehet a nyelvtől teljesen idegen eredetű és képzésű szó (pl. a magyar

¹ Ezt a művet vette alapul Hans Küng sok egyház-kritikus írásában; pl. Küng, H., „La structure charismatique de l'Église”, *Concilium* 4(1965) 43-59.

nyelvben a „tranzisztor”), vagy a nyelv ismert saját elemeiből képzett új kifejezés (pl. a magyarban a „széllovas”). A χάρισμα a neologizmusoknak ehhez a második csoportjához tartozik, vagyis minden görögül tudó azonnal megértette, mert a szó alkotóelemeit ismerte. A szó gyöke egy ige (χαρίζομαι), ami azt jelenti: kegyesen, nagylelkűen, bőkezűen adni valamit. Az igéhez kapcsolt képző (-μα), egy cselekvés végeredményét fejezi ki.² A χάρισμα szó alapjelentése tehát: ajándék, adomány. Más a karizma szó helyzete a modern nyelvekben. Itt egy olyan - könnyen félreérthető - neologizmus, amelyet csak a beavatottak értenek, és szinte senkinek sem jut eszébe róla, hogy egy bőkezűen adott ajándékot jelent.

c. A χάρισμα szó előfordulásai Szent Pál leveleiben.

Az Újszövetségben a χάρισμα szó tizenhatszor szerepel Szent Pálnál, és az 1Pét 4,10-ben is megtaláljuk. Látszik, hogy a karizma szó nem tartozik a legfontosabb páli kifejezések közé. Teológiájának alapki-fejezései sokkal többször szerepelnek (Isten - 548; Krisztus - 379; hit - 142; törvény - 119; kegyelem - 100, stb). Ez a tizenhat előfordulás tovább csökken, ha figyelembe vesszük, hogy Pál apostol sok esetben teljesen általános értelemben használja a χάρισμα szót, és nem a Lélek különleges adományait érti rajta. A 2 Kor 1,11-ben a börtönből való kimenekülését nevezi Szent Pál karizmának, adománynak. A Róm 6,23-ban ezt olvassuk: „a bűn fizetsége a halál, de Isten adománya („karizmája”) az örök élet.” Vagyis magát az örök életet nevezi karizmának. Róm 11,29: „Isten ugyanis nem bánja meg adományait („karizmáit”) és hívását.” Itt azokról az Izraelnek adott isteni adományokról beszél, amelyeket Róm 9,4-ben sorol fel: örökbefogadás, az atyák, a dicsőség, a szövetségek, a törvény, az ígéretek. Az általunk ismert le-szűkített értelemben (a Lélek különleges adománya) csak néhány szövegben szerepel a χάρισμα szó: Róm 12,6: „Különféle karizmáink, adományaink vannak a kegyelemnek megfelelően, ami nekünk adatott”; 1 Kor 12,4.9.28.30.31; 1Tim 4,14: „Ne hanyagold el a karizmat, amely benned van, amely neked adatott prófécia és a presbiterek által”. 2Tim 1,6: „Szítsd fel magadban Isten kegyelmét, amely kézrátételem által benned van!” Ebből a néhány idézetből is kitűnik, hogy Szent Pálnál -

² Pl. κτίσμα azt jelenti: teremtmény. Ezzel szemben a -οις képző magát a cselekvést, a folyamatot jelenti, pl. κτίσις = teremtés; πράγμα = tett, cselekedet; πράξις = cselekvés.

legalábbis a pasztorális levelekben - összekapcsolódik az intézmény, a hivatalos kézföltétel és a karizma.

E. Käsemann minden különlegesebb indoklás nélkül állította, hogy a karizma egy szakkifejezés, amelyet Szent Pál általában az egyházi hivatalok természetére használ: minden egyházi hivatal karizma jellegű. Käsemann karizmának nevez - teljesen önkényesen - minden Pálnál szereplő egyházi szolgálatot: diakónus, diakonissza, özvegy, apostol, evangélista, tanító, kormányzás, szenvedés, stb. Azt állítja, hogy Pál szerint a karizmák Isten különleges meghívásai. Ezt a Róm 11,29-re alapozza, ahol szerepel, hogy „Isten karizmái és meghívása visszavonhatatlanok”; ám abból, hogy itt a két szó (karizma és meghívás) egymás mellett szerepelnek, korántsem következik, hogy a kettő értelme azonos volna.

Mindabból, amit az ősegyház történetéből tudunk, világossá válik, hogy ha a későbbi szervezeti formák még nem is léteztek, az első keresztény közösségekben mégis rend és egység uralkodott. Pál apostol maga, bár közvetlenül Krisztustól kapja a küldetését, mégis felmegy Jeruzsálembe megegyezni az apostolokkal (Barnabás viszi őt a tizenkettőhöz), majd Barnabás hívására és az antiókiiai egyház megbízásából indul el apostoli útjaira, később pedig az apostoli zsinaton is ott találjuk. Ahozzán látni fogjuk, Pál nem állítja szembe a karizmákat, a Lélek közvetlen működését a hierarchiával, hanem a kettőt szerves egységnek tekinti.

d. Az 1 Kor 12-14 áttekintése.

Az első Korintusi levélben Pál apostol sokféle kérdésre válaszol, melyeket Kloé és hozzátartozói juttattak el neki. A 7,1-ben ez áll: „azokról a dolgokról, amit írtatok”. A 8. fejezet így kezdődik: „a bálványoknak áldozott hússokkal kapcsolatban”. A 12,1-ben következik a mi témánk „a lelkiekkel kapcsolatban” (περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν).

Mi lehetett a korintusiak kérdése, problémája a karizmákkal kapcsolatban? Úgy tűnik, hogy a közösségben egyfajta versengés alakult ki, egyesek túlértékelték a maguk lelki adományait (1 Kor 14,26: „mindenkinek van zsoltára, van kinyilatkoztatása, van nyelvadomány, van magyarázata”), a többiek pedig akiknek ilyen adományai nem voltak, másodrendű keresztényeknek érezhették magukat (vö. 1 Kor 12,3. 15-27; 13,1-7).

Figyelemreméltó, hogy Pál három fejezetet szentel ennek a témának. Nem csecsemőkként kezeli a keresztényeket. Nem azt mondja, hogy ő

parancsol, úgyhogy ennek így és így kell történnie. Hosszas érvelés után adja csak meg a válaszát. Az apostol érvelése három lépcsőből áll:

1. A 12. fejezetben kitágítja a horizontot. Érzékelteti, hogy másféle adományok is léteznek: karizmából is sokféle van (nem csak a túlságosan nagyra tartott nyelvadomány és prófécia), és a karizmakon kívül sok minden más van még Krisztus testében, az Egyházban (állandó hivatok: apostolok és tanítók).

2. A második lépcső a szeretethimnusz (1 Kor 13). Itt elmélyíti a témát, relativizálja a karizmakat. A legértékesebb adomány a szeretet, ez a mindenki számára járandó út, emellett pedig tizedrangú kérdés, hogy valakinek milyen rendkívüli adományai vannak.

3. Végül a 14. fejezet tartalmazza az apostol konkrét utasításait.

Nem a „karizmak” a három fejezet vezérszava, hanem a „lelki dolgok” (πνευματικά). Fölmerül rögtön a kérdés, hogy van-e különbség a lelki adomány és a karizma között. Egyes vélemények szerint a két szó tulajdonképpen szinonima.³ Hogy a kettő közötti különbséget megértjük, egy rövid kitérőt kell tennünk. Az ókori ember csodálkozva nézte a lélegzés jelenségét: megfoghatatlan, az ember nem ura a lélegzetnek, ki-be jár benne, végül utolsót lehel, és a lehelet visszatér Istenhez. Ezért a lélegzet jelképe lett az ember szellemi részének. Sok nyelvben lélegzet és lélek teljesen azonos szavak. Éppígy ámulva nézte az ókori ember a szelet: titokzatos módon keletkezik, hatalmas erővel söpör végig a világon, megfoghatatlan. A szél az istenség lélegzése, jelképe lett Isten Lelkének. Héberül a Lélek (רוח) szó alapjelentése: szél, vihar. A Lélek az ókori népeknél nem annyira a szellemiséggel, az értelemmel volt tehát kapcsolatban, mint a nyugati kultúrkörben, hanem sokkal inkább az erővel, a szél mindent elsodró energiájával. Impulzusnak tekintik az isteni Lelket, ami mozgásba hoz, amely szinte behelyettesíti magát az emberi lélek helyébe. Emiatt az Újszövetségben nagyon sokszor a πνευμα párhuzamban áll az erővel (δύναμις; pl. 1 Kor 2,4). Ha ez az isteni erő hatalmába keríti az embert, akkor szinte kikapcsolja az ember többi képességét. Isten ereje megszállja az embert, és viszi őt előre. Mintha fáradságos evezés után hirtelen a szél kezdené röpíteni a hajót.

³ Két mondat, amely szinte párhuzamos: „ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα” - törekedjete a nagyobb karizmákra (1 Kor 12,31); és „ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά” - törekedjete a lelki dolgokra (14,1).

Sokan ezért úgy képzelték, hogy a leglelkibb jelenség az, amelyik a legkevésbé értelmes, legkevésbé kontrollált. Sok korintusi szerint a nyelvek adománya az isteni Lélek legsajátosabb munkája az emberben, hiszen az emberi értelmet kikapcsolja (vö. 1 Kor 14,2.16).

Pál kritizálja ezt a felfogást, amikor azt írja: „Imádkozzam lélekkel, de imádkozzam értelemmel is; zsoldározzak lélekkel, de zsoldározzak értelemmel is” (1 Kor 14,15). Vagyis annál értékesebb a vallási élmény, minél inkább az egész embert áthatja, az értelmét is. Ugyanez az alapgondolat figyelhető meg a prófétálással kapcsolatos felfogásánál is. A próféciaért emeli a nyelvek adománya fölé, mert a prófécia értelmes beszéd, buzdítás. Igen figyelemreméltó Pál következő állítása is: „A próféták lelkei alá vannak vetve a prófétáknak” (1 Kor 14,32). A πνεῦμα (Lélek) szót többes számban használja. Nem közvetlenül a Szentlélekről beszél, hanem azt mondja: „az én lelkem (τὸ πνεῦμά μου) imádkozik” (1 Kor 14,14). Az apostol ezekkel a mondataival józan önmérsékletre akarja indítani a korintusi karizmatikusokat. Arra inti őket, hogy ne azonosítsák a bennük levő ihletett állapotot magával a Szentlélekkel. A próféta lelke csak adomány, csak megnyilvánulása az Isten Lelkének. Ezért a próféta legyen ura a saját magában lévő léleknek, ne adja át magát teljesen ennek az impulzusnak. Értelemmel kontrollálja azt, ami benne történik.

Pál arra int, hogy ne úgy fogják föl a Lélek működését, mint egy belevészést az Isten végtelen óceánjába, mint az értelem elvesztését. Ebbe az irányba haladt tovább a montanizmus a II. században, ahol a túlzott lelkesedés mellett nemritkán a legnagyobb erkölcstelenségek is megtalálhatók voltak.

Úgy tűnik tehát, hogy Pál apostol nem ok nélkül választ egy új, szinte ismeretlen szót a lelki adományok megnevezésére. Amit ő fontosnak tart kiemelni, az nem ezeknek az adományoknak a rendkívülisége, az elsőprő erő, az ihletett állapot (ezt érzékeltette a korintusiak által kedvelt πνευματικά elnevezés), hanem az isteni eredetük, az, hogy ezek az ajándékok Isten adományai (ezt fejezi ki a χάρισμα szó). Annyiban és csakis annyiban értékesek és jók, amennyiben valóban Ővele kapcsolnak össze.

(Folytatjuk)

Kovács Gábor

Istenfélelem

Mesullám *Zuszja* hanipoli rabbiról (1800) maradt fenn a következő történet.

Zuszja egyszer így imádkozott Istenhez: „Uram, annyira szeretlek téged, de nem félek eléggé! Uram, annyira szeretlek téged, de nem félek eléggé! Engedd, hogy úgy féljelek, mintha valamelyik angyalod volnék, akit átjár félelmetes neved!” Isten hamarosan meghallgatta az imát, és a szent név úgy járta át Zuszja szíve mélyét, ahogy az angyalokét is. Akkor aztán az ágy alá kúszott, mint egy kiskutya, miközben állati félelem markolászta szívét, és felüvöltött: „Uram, hadd szeresselek ismét Zuszja módjára!” És Isten meghallgatta őt másodjára is.¹

Isten *félelmetes*. Tévedés, hogy Isten félelmes voltát kizárólag az Ószövetség hirdeti, az Újszövetség már csak Isten szeretetéről tud. Olvassuk az Újszövetséget:

Megmondom én nektek, kitől féljetek: Féljetek attól, akinek, miután megölt, hatalma van a kárhozatra vetni. Igen, mondom nektek: tőle féljetek (Lk 12,5).

Aki ... nem hisz a Fiúban, nem látja meg az életet, hanem Isten haragja marad rajta (Jn 3,36).

Isten haragja megnyilvánul az égből azoknak az embereknek minden gonoszsága és igazságtalansága fölött, akik igazságtalansággal elfojtják az isteni igazságot (Róm 1,18; vö. Ef 5,6; Kol 3,6; 1 Tessz 2,16).

Rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni! (Zsid 10,31)

Ő fogja kormányozni őket vasvesszővel, és ő tapossa a mindenható Isten bosszuló haragjának szőlőprését (Jel 19,15; vö. 14,10; 15,1; 16,19).

Láttam egy nagy fehér trónt és a rajta ülőt, akinek tekintetétől menekült a föld és az ég, és nem volt hely számukra (Jel 20,11).

Az Újszövetség újdonsága nem abban áll, hogy *kiküszöböli* az istenképből a félelmet keltő vonásokat, hanem hogy a jogos és indokolt félelmet is *meghaladja* egy képtelennek tűnő és mégis reális remény irányában, amely Jézus húsvéti misztériumából táplálkozik.

¹ BUBER, M. Haszid történetek I. Atlantisz, 1995. 374.o.

A szeretetben nincs félelem. A tökéletes szeretet kizárja a félelmet, mert a félelem gyötrellemmel jár. Aki pedig fél, nem tökéletes a szeretetben (1 Ján 4,18).

Még dicsekszünk is Istenben a mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki most megszerezte nekünk a kiengesztelődést (Róm 5,11).

„Isten irgalmára kérek benneteket” (Róm 12,1). Pál apostol kéri ezt, sőt rajta keresztül maga Isten, mert azt akarja, hogy inkább szeressük őt, mint féljünk tőle. Kér bennünket az Isten, mert nem is annyira Urunk akar lenni, hanem inkább Atyánk ... Jöjjetek hát, térjetez vissza, és legalább ezzel ismerjétek el, hogy milyen jóságos Atya az, akiről azt látjátok, hogy a rosszért jót, az igaztalan bántalmakért szeretetet, és az ilyen súlyos sebekért ekkora nagy szeretetet nyújt nektek cserébe (Krizosz Szent Péter, 5. sz.).²

A hiteles istenszeretet magában hordja az egészséges istenfélelmet anélkül, hogy megállna a félelem szintjén. Lépcsőfok az számára, amelyet azért kell elérnie, hogy túlléphesse.

Szalézi Szent Ferenc párizsi diákként, tizenkilenc éves korában tartósan a kárhozattól való rettegés állapotában élt. A isteni elrendelés katolikus magyarázatát félreértve, az elvetettség jegyeit vélte felismerni magán.

Ó Szeretet, ó Irgalom, ó Szépség, akit annyira szerettem. Ó, hát nem fogom többé élvezni ezt a gyönyörűséget?³

1587 egyik januári napján a domonkosok templomában így imádkozott:

Bármit határoztaál is predestinációd örök rendelkezésében és ítéletedben, Uram, akinek végzése feneketlenül mélyek, ... én szeretni foglak, Uram, legalább ebben az életben, ha nem adatik meg nekem, hogy szeresselek az örökkévalóságban ... Ha tetteim alapján átkozottnak kell lennem az átkozottak között, add meg nekem legalább, hogy ne tartozzam azok közé, akik átkozzák legszentebb nevedet.⁴

Aztán elimádkozta a *Salve Regina*t, és abban a pillanatban lelkiállapota megváltozott. A rettegés eltűnt, helyét bizalom és béke foglalta el. Ferenc kikötött a „tökéletes szeretet” birodalmának partvidékén. A rettegés korszaka földi tisztítótüznek, a szeretet iskolájának bizonyult számára.

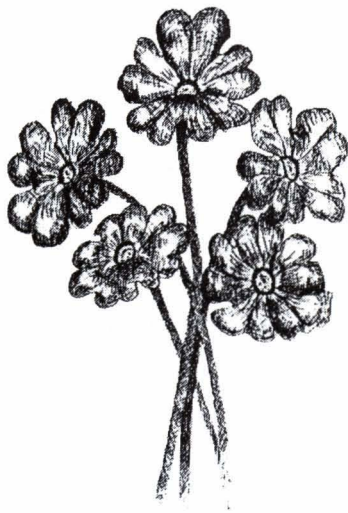
Isten félelmetes voltának átélése – ha nem is okvetlenül Szalézi Ferenchez fogható mértékben – szükséges fokozat Isten szere-

2 Sermo 108.

3 RAVIER, A. Szalézi Szent Ferenc, Ecclesia, 1993. 27. o.

4 Uo. 28. o.

tetének felfogásához. Ha hirdetni akarjuk az irgalmas Atyát, aki tárt karokkal fogadja a tékozló fiút, előbb hirdetnünk kell a mindenható Urat, aki „emésztő tűz” (Zsid 12,29). Érzelmes szentképek a „Legalább te szeress engem!” felirattal ma nem tűnnek időszerűnek. A szemtelenül káromkodóknak, az üvöltő rockban és mágikus szerepjátékokban élő, a templomban rágógumizó fiataloknak mindenekelőtt Isten ijesztő szentségét kellene felfogniuk. Ha előzmények nélkül csak az isteni szeretetről beszélünk, gyöngöseségnek értelmezik azt, holott lenyűgöző erő és fölény. Gondoljunk arra, milyen sajátos módon gyakorolja a felebaráti szeretetet Pál apostol Barjé-zussal, a ciprusi mágussal szemben: a Szentlélek erejével ideiglenesen *megvakítja* (Csel 13,4-12). Vagy gondoljunk Ananiás és Szafira tragikus történetére, amely után „nagy félelem fogta el az egész egyházat” (Csel 5,1-11). A szeretet Istene nem szűnt meg félelmetes Isten lenni.

Jézus Krisztus húsvéti misztériuma révén Isten gyermekei lehetünk, bizalommal és otthonosan játszadozhatunk fölséges színe előtt, mint ahogy az oroszlánkölyök sem fél a felnőtt oroszlántól; de azért *az oroszlán oroszlán marad*.

Még egy történet „Isten bolondjáról”, Zuszja rabbiról.

Zuszja egyszer látogatóban volt a neszhizsi rabbinál. A házigazda éjfél után valami zajt hallott vendége szobájából; odalépett az ajtajához, hogy hallgatózzék. Zuszját hallotta, amint föl-alá futkos és beszél: „Világ Ura, látod, szeretlek, de mit tehetek, hisz semmihez nem értek!” Majd megint föl-alá futkosott, elmondta megint ugyanezt, aztán egyszer csak elgondolkozott és felkiáltott: „Hó, hát hiszen tudok füttyülni! Na, akkor füttyölök neked valamit!” De amint füttyülni kezdett, a neszhizsi rabbi *megrettent*.⁵

5 BUBER 374. o.

Carlos Mesters

Támpontok a csoportos bibliaolvasáshoz

»*Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen*« (Jn 10,10).

Az előző számainkban megkezdett sorozat folytatása: a Jn 4,1-42 csoportos feldolgozása különböző módokon. Fordította Székely István.

V. ÖTÖDIK MEGKÖZELÍTÉSI IRÁNY: ÖKUMENÉ ÉS NYITOTTSÁG MÁSOK FELÉ: »A MEGTÉRÉS PÁRBESZÉDE«

1. *Bevezetés:* A jelenlévők köszöntése után imával vagy énekkel hívjuk a Szentlelket, majd tartunk rövid szünetet.

2. *Cél:* Ugyanolyan nyitottsággal fogadjuk mások vallási nézeteit, mint Jézus. Jézus túlteszi magát korának viselkedési szabályain; magától értetődő természetességgel keresi a tiltott kapcsolatot egy olyan emberrel, mint a szamariai asszony, és kapcsolatba lép vele.

3. *A magyarázat kulcsa:* A szöveg olvasása közben Jézus ökumenikus gondolkodásmódjára akarunk figyelni. Nem zárkózik be saját vallásába, hanem megnyílik az idegen vallás előtt és jót akarva találkozik vele.

4. *A szöveg:* Jn 4,1-42. A felolvasás után tartunk rövid szünetet.

5. *Kérdések:* 5.1 A kornak milyen tabu-elképzelései és szakadásai válnak láthatóvá a szövegben?

5.2 *Hogyan bánik Jézus ezekkel a tabu-elképzelésekkel és szakadásokkal? Hogyan lesz úrrá rajtuk?*

5.3 *Milyen következményekkel jár Jézus ökumenikus beállítottsága?*

5.4 *Mennyiben kell megkérdőjeleznie az ökumenizmusnak, amelyet Jézus és a szamariai asszony gyakorol, saját hiányos ökumenikus gondolkodásunkat?*

6. *Kérések:* A szövegből kiinduló spontán könyörgések.

7. *Zsolt 124:* »Az Úr nevében van a mi segítségünk, aki az eget és a földet alkotta.«

Gyakorlati tanácsok:

a/ Jézus kitér a vallási összeütközések elől. Amikor megtudja, hogy saját beállítottsága felingerelhetné a farizeusokat, elhagyja Júdeát és Galileába megy (1-3.v.).

– Szamarián megy keresztül, amit a zsidók rendszerint elkerülnek (3.v.).

– Férfi léteire elfogulatlanul beszél egy asszonnyal (7.v.).

– Zsidó léteire egy szamariai asszonnyal beszélget, ami a zsidók számára ugyancsak tilos volt (9.v.).

– Nem törődve a szigorú tisztasági előírásokkal, azt kéri egy »kiltott« személytől, hogy adjon neki inni (7.v.).

– Két napon át együtt van a szamariaiakkal (40.v.). Az együttlét, együtt étkezés és ivás nagyfokú bizalomnak és közösségnek a jele volt. Asztalközösség csak azonos valláshoz tartozók között létezett.

b/ Jézus nem zárkózik be sem saját vallásának, sem népi hovatarozásának, sem földrajzi környezetének körébe. Egy nem-zsidó életében is, aki emellett nem is vallásgyakorló, észreveszi »Isten ajándékát« (14.v.). Sőt ez az asszony, aki az akkori zsidók szemében »eretneknek« számít, az első, akinek Jézus kinyilatkoztatja, hogy ő a Messiás (26.v.).

c/ Az a finom körültekintés, ahogyan az evangélista kiemeli Jézus nyitottságát (utal arra a két tényre, hogy a Szamarián át vivő utat választja, 4.v., és hogy a zsidók nem érintkeznek a szamariaiakkal, 9.v.), azt mutatja, hogy mennyire fontos volt Jézus ökumenikus gondolkodásmódja az első század végén a jánosi közösség számára (lásd a VI. megközelítési irányt is).

d/ Ökumenikus nyitottsága ellenére Jézus nem teszi túl magát a zsidó törvényeken. Az asszony előtt is megerősíti az érvényes isteni döntést: »Az üdvösség a zsidóktól ered« (22.v.). De mégsem ragad meg ennél az elvnel, hanem átlépi »a zsidók« szemléletének korlátait (23.v.).

e/ Jézus két teljes napig együtt van a falu lakóival és elfogadja közellétüket. A végén azok az *egész világ*, nem csupán a zsidók Üdvözítőjének ismerik el (42.v.).

(Folytatjuk)

Élő Ige

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Bibliatársulat

A GALATA LEVÉL TÉMÁJA:

Az ember nem a törvény cselekedeteiből igazul meg, hanem a hit által (Gal 2,15-4,31)

A.) Alapgondolat

Ábrahámot a hite tette megigazulttá (Gal 3,6) és az áldás ígéréteré méltóvá, nem pedig a törvény, amely akkor még nem létezett. Ugyanígy a hívő keresztény sem a mózesi törvény betartása által üdvözülni, hanem a Jézus Krisztusba vetett hit által (Gal 2,16).

Ebbe az egy mondatba Pál szinte egész teológiai mondanivalója bele van sűrítve: „A törvény által meghaltam a törvénynek, hogy Istennek éljek. Krisztussal együtt keresztre vagyok szegezve, élek, de már nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,19-20).

Krisztussal az üdvtörténet új korszaka kezdődött. A Lélek elnyerése által (vö. Gal 4,6-7) egy nyitott, határokat átlépő emberség válik szabaddá, hogy egészen szent legyen.

B.) Szentírási szöveg: Gal 2,15-4,31

C.) Bevezetés

1. Honnan származik az élet és az üdvösség? (3,1-5)

Levele elején Pál emlékezteti a galatákat saját tapasztalataikra. Amikor Pál a hitből való megigazulásról beszél, akkor látszólag egy korhoz kötött problémáról beszél, valójában azonban ez ma sem számít túlhaladott dolognak. Sőt, az apostol mindenkor időszerű emberi alapproblémát vet fel: Honnan származik az élet és az üdvösség, és mi az, amiből nem? Hogyan és mi által leszünk

teljes, szent, saját identitásunkat hordozó emberekké? Mi az, amire én magam képes vagyok, és mi az amire nem? E kérdések megválaszolása során alapmagatartásunkat illetően két alternatíva áll előttünk: birtokolni vagy lenni, tenni vagy elfogadni, ragaszkodni vagy elengedni, önmagunk megvalósítása vagy a másik emberé, magabiztosság vagy hívő bizalom, öntörvényűség vagy Isten törvényei szerinti lét.

1. Munkalap: Két életmodell

Birtokolni

Nekem van ...

Az élet mint

„kizárólagosan birtokolni”	magamat ajándékozni
ragaszkodni	a dolgokat másokkal megosztani, hagyni hogy a másik részt vegyen a dolgokban
„megszállott” élet	megszállottságtól megszabadított élet

Jelkép: „magán”-tulajdon
„magán” azt jelenti: megfosztás, kisebbedés. Ezért mondja Ágoston: Az, amitől az ember a „magán”-tulajdon esetében felemelkedést remél, valójában nyomorba és ínségbe taszít bennünket.

szüntelen rettegés, hogy elveszíttem önmagam

mert biztonságot és önazonosságot keresek, miközben kapaszkodom abba, amim van, amit „birtokolok” bezártság

önzés

társtalanság

Lenni

Én ... vagyok

Az élet mint

Jelkép: A kék üveg kéknek látszik, mert minden más színt elnyel, és csak a kék színt engedi át magán. A kék üveget tehát arról a kék színről nevezzük el, amit nem nyel el: nem arról nevezük el, amit birtokol, hanem arról, amit átenged magán.

félelem nélkül elengedem magam

mert annál több vagyok, minél több áramlik át rajtam, minél többet közvetítek, s ha másokat résztvenni engedek nyitottság

nagylelkűség (önmagam elfelejtése)

kapcsolat

Hatalom mások fölött**Másokkal együtt és másokért jelen lenni**

Az élet mint egyéni teljesítmény	Az élet mint ajándék
„elért” élet	ajándékozó élet

Élet, amelynek alapmagatartása a megvalósítás és a megvalósíthatóság, amelyet mi akarunk kézben tartani

önfejűség

egyéni akarat

Élet, amelynek alapmagatartása az elfogadás, a nyitottság a megváltoztathatatlan iránt („boldogok, akik elfogadnak, mert őket is elfogadják”)

elfogadó odafigyelés

Isten akarata

2. A galaták Lélek-tapasztalása

Ebben a részletben Pál két alternatívát állít szembe egymással, amelyek megfelelnek a fent említett két alapmagatartásnak: a törvény cselekedetei vagy a hité, a test vagy a lélek. A „test”-et Pál azonosítja az emberi erőfeszítésekkel, amikor az ember a törvény cselekedeteivel tesz szert az életre. A lélek Istentől ajándékba kapott életet, amit az ember a hit által kap meg.

Pál emlékezteti a galatákat a saját tapasztalataikra: hiszen ők már megtapasztalták, hogy a Lélek által új emberré, új teremtménnyé kezdtek válni; megtapasztalhatták az Isten Lelkéből fakadó új életet egészen a testi megnyilvánulásokig (csodás gyógyulások).

Az alap mindenekelőtt Jézus Krisztus, akit Pál mint Megfeszítettet állít a galaták szeme elé. Ha a kereszttel jutunk el az Istenhez, a törvény mint út megszűnik.

3. Pál teológiai–elvi érvelése

Nem a törvény által igazulunk meg.

– Gondolatmenet: Ábrahám a hit által megigazult ember példája, típusa. Mindenki, aki hisz, Ábrahámként áldásban részesül. De akik a törvényt állt állnak, átok alá esnek, mert nem képesek a törvényt teljesíteni. Jézus megszabadított bennünket a törvénytől és annak fenyegető átkától. Így teljesedik benne az Ábrahám utódjának tett ígéret: a hit által kapjuk meg Ábrahám áldását, vagyis a Lelket.

Pál írásának ebben a részében a következő fogalmakat és fogalom-asszociációkat figyelhetjük meg: hit és áldás; törvény és átok; hit – megigazultság – áldás – a Lélek elnyerése – minden nép.

– Miben áll Ábrahám hite? Pál hangsúlyozza az eltérést ahhoz képest, amit a hagyományos zsidó felfogás jelent: Ter 15 (Ábrahám pusztai hite, tettek nélkül), Ter 12 (Ábrahám elindul, mert hisz), Ter 22 (hitének jele, hogy kész feláldozni Izsákot). Pál szerint döntő fontosságú, hogy Ábrahám akkor kapta az ígéretet, amikor még nem volt körülmetélve: csak megigazultsága (hite) miatt.

– A hitből fakadó megigazultság végülis azt jelenti, hogy a Lélek elnyerése által szabaddá lett ember nyitottá válik arra, hogy szent legyen.

– Miért vált átokká a törvény? Mert teljesíthetetlen, és mert a törvényhű gondolkodás keretei között kétségek között vergődöm, nem adhatok megnyugtató választ ezekre a kérdésekre: Valóban teljesítettem a törvényt? Eljárásom indítékai valóban igazak voltak? Valóban Isten akarata szerint viselkedtem?

– Krisztus megszabadított bennünket a törvény átkától, mert ő magára vette ezt az átkot, és a törvénynek alávetve kereszthalált halt. Halála az élet forrásának bizonyult.

2. Munkalap: A Galata levél áttekintése

Gal 3,6-14	Az érvelés alapja: Ábrahám az igaz hívő típusa (nem a törvény teljesítése kapcsol Istenhez, hanem egyedül a Jézusba vetett hit)
Szöveg	Tanítás
6-7.v.	mindenki (a pogányok is), aki (mint Ábrahám) „hitből él”
8-9.v.	a hívő Ábrahámmal áldásban fog részesülni (= elnyeri a megigazulást)
10.v.	Átok alá esnek, akik a törvény alatt vannak (feltétel: a törvény nemteljesítése)
11-12.v.	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>1. tétel: A megigazulás a hitből fakad</p> <p>2. tétel: A törvénynek semmi köze a hithez</p> <p>Következtetés: A törvény által nincs megigazulás</p> </div>
13.v.	A törvény átka alól Krisztus kiváltott bennünket (magára véve a törvény átkát)
14.v.	Az Ábrahámnak (és vele együtt a pogányoknak) tett ígéret Krisztusban teljesedik be (megkapjuk az áldást, azaz a Lélek a hit által)

Gal 3,15-18 1. Felmerülő probléma: Mi a helyzet Isten szövetségi hűségével (ha a törvény, amely a zsidó értelmezés szerint Isten szövetségi ajándéka az ő népének, most érvényét veszítette)?

Szöveg	Tanítás
15.v.	Alapelv a mindennapi életből: Érvényes végrendelet (adománylevél) rendelkezéseit nem lehet megváltoztatni, sem kiegészítésekkel ellátni. Alkalmazás:
16.v.	1. A végrendelet (az adomány, az ígéret) Ábrahámnak és utódjának szól (= Krisztus), tehát Krisztus az ígéret örököse.
17.v.	2. A törvény csak 430 évvel később született. 3. Ez a későbbi kiegészítés az eredeti végrendeletet, az eredeti ígéretet nem érvénytelenítheti.
18.v.	Végeredmény: Isten az ő eredeti ígéretéhez marad hű, hisz felismertük, hogy a (későbbi) törvény által nem lehet elnyerni az isteni örökséget. Isten tehát hűséges, ez nem vált kétségessé.

Gal 3,19-25 2. Felmerülő probléma: Mire szolgált akkor a törvény?
Az üdvtörténet Ábrahámtól Krisztusig miért Mózes és a törvény kerülő útján jutott el?

19-20.v.	<p>1. <i>Gondolatmenet</i></p> <p>1. Kiindulási kérdés: Mire való a törvény? A lényegi mondanivaló: A törvény nem segítette elő az ígéretek megvalósulását: valójában azok negatív lenyomata, mivel nyilvánvalóvá teszi a bűnt, és azt, hogy az ember mennyire menthetetlen; jelzi az üdvösség hiányát.</p> <p>3. Üdvtörténeti következmény: Éppen ezért a törvény csak ideiglenes, eleve határozott időhöz kötött: addig érvényes, amíg az Eljövendő (=Krisztus) eljön és beteljesíti az ígéretek.</p> <p>4. Mindezt alátámasztja, ha fontolóra vesszük, hogy a törvény teológiailag alacsonyabb értékű: valójában nem Isten műve, hiszen nem tőle, hanem angyaloktól származik, és Mózes közvetítette. Törvény csak ott van, ahol emberi törvénykezés van, szemben azzal, ami most történik: Isten szava közvetlenül szól „Lélekben”.</p>
----------	---

21-26.v.	2. Gondolatmenet
21a	1. A kiindulási kérdés elmélyítése: Ellentmondás van a törvény és az ígéretek között?
21a-22.v.	2. A lényegi mondanivaló megvilágítása: A törvény összhangban van az ígérettel. Azáltal ugyanis, hogy a törvény maga nem ad életet, sőt, éppen ellenkezőleg, az embert a bűn rabságában tartja, a törvénnyel való visszaélésre kimondott „nem” az üdvösség útja, s egyben az „igen” a hit útjára.
23-25.v.	3. Az üdvtörténeti sorrend megvilágítása: a hit, mint az üdvösség útja, nem volt kezdetől fogva nyilvánvaló, csak Krisztus által lett azzá. Krisztus megjelenése előtt a törvény az embert mint egy felvigyázó őrizte és nevelte, hogy így végül Isten kegyelmének nagysága még nyilvánbalóbbá váljék. Most azonban, amikor a hit útja történetileg nyilvánvalóvá vált, megszűnt a törvénynek ez a felvigyázó szerepe.
26.v.	4. A fentiek megerősítése azért, hogy megfontoljuk: Istennel való jelenlegi kapcsolatunk minőségileg különbözik az eddigitől (ami a törvény által valósult meg). Most a hit által Krisztusban Isten gyermekei vagyunk.

4. Pál teológiai érvelésében a Galata levélben Ábrahámától Krisztusig ível az üdvtörténet vonala:

a.) Ábrahám Istentől ezt az ígéretet kapta: „Te benned nyer áldást minden nemzet”, Ter 12,3 (Gal,3,8b)

b.) „Az ígéretek Ábrahámnak és utódjának szóltak” Ter 22,17, (Gal 3,16a)

c.) „aki a Krisztus” (Gal 3,16b)

d.) „Mindnyájan Isten fiai vagytok a hit által Krisztus Jézusban” (Gal 3,26) – tehát Krisztusban felszabadulunk a törvény szolgaságából és fiakká válunk.

Isten és a választott nép viszonya: az úr és a szolga viszonya

A szolga engedelmeskedik

ura rendelkezéseinek, mert

fél tőle
 fizetséget kap
 megbűntetik, ha hanyag

Külső kényszer hatására cselekszik, nem benső meggyőződésből, mert nem a magáéval gazdálkodik.

Maga Jézus is kedveli az úr–szolga hasonlatot példabeszédeiben: Mt 18,23-35; 24,45-51; 25,14-30 – Lk 12,35-48; 19,11-27; 20,9-16 – Jn 8,31-47; 10,11-18; 15,14-15:

„Az igazság szabaddá tesz titeket” (Jn 8,32); „Hogyan mondhatod, hogy szabadok lesztek?” (Jn 8,33b); „Mindaz, aki bűnt cselekszik, szolga” (Jn 8,34); „Ti a barátaim vagytok, ha megteszitek, amiket parancsolok nektek. Már nem mondalak benneteket szolgálknak, mert a szolga nem tudja mit tesz az ura. Barátaimnak mondtalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek” (Jn 15,14).

János evangéliumával egészen egybecseng Pál megfogalmazása a Galata levélben: „Isten elküldte Fiának Lelkét szívünkbe” (Gal 4,6), „Tehát többé nem vagy már szolga, hanem fiú” (Gal 4,7).

A Lélek által az ember újra „fiú” lesz. Magában hordozza a „törvényt”, interiorizálja, többé már nem szolgálként engedelmeskedik neki.

D.) Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
1. Ének: Per cruce (Énekelj az Úrnak c. dalgyűjtemény, 466.o.)	ének kottából	énekeskönyv 10 perc
2. Mai tapasztalatok: A résztvevők rövid egyéni gondolkodás után válaszolnak a következő kérdésekre:	egyéni, írásbeli munka, csoportos megbeszélés	papír, ceruza 20 perc
✎ Mit tudok saját erőmből elérni?		
✎ Hogyan tudnám jellemezni viszonyomat/magatartásomat azokhoz a dolgokhoz, amelyeket magam el tudok érni, és hogyan jellemezném viszonyomat/magatartásomat azokhoz a dolgokhoz, amelyeket nem tudok elérni?		
✎ Mi történik akkor, ha az a magatartás, ahogyan a saját erőmből megvalósítható dolgokhoz viszonylok, teljesen meghatározóvá válik bennem?		
3. Honnan van az élet és az üdvösség? (Gal 3,1-5) Ld. Bevezetés 1.	az óravezető röviden megvilágítja a kérdést a „Két életmódel” munkalap alapján	sokszorosított munkalap 10 perc

4. A galaták Lélek-tapasztalása	csoportos beszél-
getés 20 perc
Az óravezető rövid bevezetése (ld. Bevezetés 2.) után a résztvevők elmondják saját Lélek-tapasztalásaikat, és összehasonlítják azzal, amiről Pál beszél a galatáknak.	
5. Pál teológiai–elvi érvelése, Gal 3,6-25. Ld. Bevezetés 3. A szövegrész néhány központi fogalma és problémája: – Mit jelent „a törvény átka”?	csoportos munka a munkalap segítségével, az óravezető vezetésével szentírási szöveg, tábla, kréta, sokszorosított munkalap, jegyzetfüzet, ceruza 40 perc
– Milyen értelemben mondhatja Pál, hogy Krisztus megszabadított bennünket a törvénytől? Semmi pozitívum nincs a törvényben?	
– Miért beszél Pál a bűnről itt is (mint általában a leveleiben) egyes-számban? Miért nem többszámban? Mit mond erről a Róm 7,7-24?	
– Mit jelent „a hit áldása”?	
6. Pál levonja a végkövetkeztetést: a hit révén, a Fiú Lelke által válunk fiakká (3,26-4,11), ld. Bevezetés 4.	az óravezető előadása szentírási szöveg, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza, 10 perc
7. Befejező ima, ének	ének kottából, kötetlen ima kotta, gyertya 10 perc

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában hitoktatók és érdeklődők részvételével „Élő Ige” címmel **bibliaiskola** működik. Az órákat októbertől májusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a huszonhatodik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1999. június.

Szeretettel:

Vágvölgyi Éva óravezető

Gelley Anna munkatárs, Tarjányi Béla szakmai vezető

INNEN-ONNAN

Jerikóban felújították az immár több mint 100 éve többször folytatott ásásokat. Egy olasz-palesztín régészcsoport 12, körülbelül Kr.e. 3000-ból származó lakóépületet talált; ezekből 6-nak a feltárását megkezdték. Megtalálták a város Kr.e. 1900 és 1550 között épült – akkori egyetlen – kapuját is. Ennek két oldalán 3,5 x 3,5m alapú, 7m magas tornyok álltak. A teljes feltárás legalább 3 év igényel. (Ismeretes, hogy Jerikót Kr.e. 1550 körül Amószisz fáraó parancsára felgyújtották és porig égették.) (Forrás: *Elet és tudomány*, 2/1999., 37.o.)

Izraeli régészek azonosították *Jeruzsálem legősibb fennmaradt zsinagógáját*. A Kr.u. 7.században épült, az egykori Templomhoz közel fekvő kétemeletes óvárosi épületet és annak udvarát a tárgyi és írásos bizonyítékok szerint 638-tól egészen a 8. századig zsinagógaként és vallási iskolaként használták. (Forrás: *Népszabadság*, 1998. dec. 12.)

R. Wenning archeológus, az Eichstätti Egyetem magántanára egy rövid cikkben a ma *Sionnak* nevezett jeruzsálemi hegy két építményéhez fűz régészeti megjegyzéseket (*Welt und Umwelt der Bibel*, Nr.9, 1998.III.negyedév, 78-79.o.):

Ismeretes, hogy Josephus Flavius említi a jeruzsálemi alsóváros »*Esszénus-kapuját*«, amely a városfal déli oldalán nyílt. Ezen a területen már a múlt század végén feltárták egy bizánci korból (kb. Kr.u. 440-450-ből) származó fal és városkapu maradványait. Az 1977 óta végzett újabb ásások a kapu mellett Heródes-kori cserepeket is

a felszínre hoztak. Wenning arra figyelmeztet, hogy (bár a bizánci városfalat valószínűleg a régebbi fal helyére építették), a talált cserepedarabokból nem következtethetünk egyértelműen az Esszénus-kapu helyére, hiszen a törmelék Jeruzsálem K.u. 70-ben történt elpusztulásakor, vagy akár sokkal később, a bizánci fal építésekor is odakerülhetett. Azt ettől függetlenül feltételezhetjük, hogy az Esszénus-kapu jelzi egy esszénus lakóegyed létezését.

A második megjegyzés az utolsó vacsora emlékhelyeként tisztelt épület földszinti helyiségére vonatkozik. A Kr.u. 4. századból több feljegyzés is tanúskodik arról, hogy a Sion-hegyen egy régi zsinagóga és az »apostolok temploma« állt. A 4. században épült Sion-bazilika, majd az ennek romjain a keresztelők által épített újabb templom is magába foglalt egy ősi épületrészt, amelyet ma *Dávid sírjának* emlékhelyeként tisztelnek, a föléje épült gótikus emeleti helyiséget pedig az utolsó vacsora emlékhelyeként tiszteljük. Hogy a földszinti helyiség létezhetett-e már Jézus korában, és lehetett-e később őskeresztény istentiszteleti hely (s így azonos a 4. század közepéig fennállt zsinagógával ill. ősi templommal), arra vonatkozólag Wenning professzor további régészeti vizsgálatot javasol, mert az épületrész keletkezését az eddigi becslések túl tág határok közé (Kr.u. 1-4. század) helyezik. Wenning nem említi azokat a graffitókat, amelyeket J. Pinckfeld zsidó régész 1951-ben talált és fejtett meg a »Dávid sírja« helyiség falán, s amelyek Jézus nevét

is tartalmazzák. (Ennek részleteit és az ebből levonható következtetéseket igen részletesen tárgyalja G. Kroll »Jézus nyomában« c. könyve, ma-

gyarul 1982., 406-411.o. Igen jó összefoglalást ad a helyről Gyürki László »A Biblia földjén« c. útikalauza, 1990., 77-80.o.)

NÉHÁNY ÉRDEKESÉG A BIBLIAI MÉRTÉKEKRŐL

1. A Nagy Sándor előtti korból (Jaques Briend nyomán)

Az Ószövetség népe nem használt pénzt; ha valaki a csere során nemesfémmel akart fizetni, a fém súlyát mérte meg. Súlymértékül különféle alakú csiszolt köveket készítettek, sokszor bevéssett egyiptomi eredetű jelekkel. Kétkarú mérleget használtak, függő tányérokkal. A súlyokat a kereskedők zacskóban őrizték (MTörv 25,13). Alapegység a *sékel* volt (ez 11,3 g). Jeremiás 17 sékel ezüstért vásárolt szántóföldet (Jer 32,9-10). A *pím* kétharmada volt a sékelnek; ennyiért élesítették a kovácsok a szerszámokat (1 Sám 13,21). A sékel fele a *beka*, negyede a *reba* volt (ennyi ezüstöt akart fizetni Saul és legénye a »látó embertől«, Sámueltól várt felvilágosításért, 1. 1 Sám 9,8).

A folyadékok térfogat-mérésére legnagyobb mértékegységül a *bát* szolgált (kb. 21 liter). A jeruzsálemi templom előtt álló óriási bronzmedence (»öntött tenger«), amelynek vizében a papok mosdottak, 2000 bát űrtartalmú volt, tehát 42 köbméter! (1 Kír 7,26) Kisebbségi mértékegység a *hín* (3,5 liter) és a *log* (0,5 liter). A Jeruzsálem ostroma folyamán bekövetkező éhínséget jelzi az Ezekiel által naponta fogyasztandó fejadag: 20 sékel (kb. 1/4 kg) kenyér és 1/6 hín (fél liter) víz (Ez 4,10-11). – A nem-folyékony darabos, ömlesztett áruk, termények (pl. liszt, gabona) mennyiségét rendszerint *éfa*-ban vagy annak tízszeresében, *hómer*-ben fejezték ki. A hómer nagyságát kevéssé ismerjük, 21 és 45 liter határok közöttire (!) becsülik.

A hosszúság mértékegységeiként az emberi kéz vagy kar méreteit használták (*hüvelyk, tenyér, arasz, könyök*). Az 1 Sám 17,4 Góliát magasságát 6 könyöknél 1 arasszal nagyobbak mondja (közel 3 méter!). Érdekes, hogy létezett »királyi könyök« is, amely kb. 17%-kal nagyobb volt a közönséges könyöknél.

2. Az újszövetségi korból

(Michel Quesnel nyomán)

Nagy Sándortól a rómaiak hódításáig több hivatalos, birodalmi mértékegységet vezettek be, ugyanakkor használatban maradtak az ezektől eltérő helyi mértékegységek is.

Az Újszövetségben szereplő legkisebb hosszérték a *könyök*. Ebből azonban többféle létezett; a későbbi rabbik 6-félét tartottak számon (30-50 cm). Az *öl* (eredetileg inkább »fonál«, a vízmélység mérésére) 4 könyöknek felelt meg (l. pl. Csel 27,28). A *stádium* 100 öl (185 méter) hosszúságú volt; ez a római futóversenyek szokásos pályahosszúsága. A *római mérföld* 8 stádium hosszúságú (l. pl. Mt 5,41).

Az úrmértékek terén a palesztínai bāt (görögül batosz) nagysága ugyanolyan bizonytalan, mint a termények mérésére korábban használt mértékegysége (a magyar fordításban »korsó«, pl. Lk 16,6). Ez valószínűleg azonos a Jn 2,6-ban szereplő *mérő*-vel. A héber korból származó korosz-t magyarra többnyire *véká*-val fordítják (pl. Lk 16,7), s ez a »korsó« tiszterese. – Az említett »korsó«-nál kisebb, háztartásban használt palesztínai mértékeket az Újszövetség eltérő szavakkal határozza meg (pl. Mt 13,33: *szea*, kb. 15 liter; Mt 5,15: *modiosz*, kb. 9 liter; Jel 6,6: *khoinix*, kb. 1 liter). A magyar fordításokban vegyesen véka és mérő szerepel ezeken a helyeken is.

Az Újszövetség legnagyobb súlymértékként a *talentum*-ot említi, ami kb. 34,3 kg (pl. ezüstpénzként Mt 18,24; 25,14-30; és – túlozva – jégeső darabjaiként: Jel 16,21). A római *font* a talentum 125-öd része (l. pl. Jn 12,3; 19,39). Voltak még más egységek is használatban, mint pl. a *mína* (kb. 500 g).

Forrás: Welt und Umwelt der Bibel,

11. sz. (1999/I) 78-79.o .

Olvasóink kérdezik

A kérdésekre Kerekes Károly O.Cist. apát válaszol.

 Kérdés: A leprás meggyógyításakor (Mt 8,1-4; Mk 1,40-45; Lk 5,12-16) Jézus a gyógyulásért felajánlandó áldozatról azt mondta: »bizonyosságul nekik«. Mit jelent ez?

VÁLASZ: Ez a záradék valójában a Lev 13,1-14,32-ben leírt, Mózes által adott isteni törvénynek kétoldalú hitelesítése. A meggyógyult fél kijelenti, hogy meggyógyult, és aláveti magát a Lev 13,1-14,32-ben foglalt és őrá vonatkozó mózesi törvénynek. A pap viszont az egy-élő Isten nevében ezt az áldozat-bemutatással megpecsételt tanúságtételt elfogadja, a gyógyulást tényként megállapítja, és az Isten népének élő közösségébe való teljes jogú tagként törént visszavételt igazolja. Tehát egyrészt tanúságtétel a meggyógyult ember hitéről, másrészt tanúságtéves Isten népe közösségének visszafogadó szeretetéről a pap szolgálata által. Ez a kétoldalú tanúságtéves jogosít fel a biztos reményre, hogy így Isten is megadja a teljes tisztulást. Tehát a lelkit is. Ez utóbbi már természetesen az újszövetségi, jézuskrisztusi távlat.

 Kérdés: Hogy értendő Jézus intelme: ha a máséban nem voltatok hűek, nem kaptátok meg azt, ami a tiétek (Lk 16,12)? Mit jelent itt a »másé« és a »tiétek«?

VÁLASZ: Ne feledjük, hogy Jézus üdvözítő tanítása szerint földi életünk során valójában semmi sem a »saját« tulajdonunk. Már a Ter 2,15-ben azt olvassuk: »Isten az embert az Éden kertjébe helyezte, hogy művelje és őrizze azt«. Jézus szavai szerint is mi csak Isten szőlejekének vincellérjei, szántóföldjének munkásai, talentumainak kamatoztatói, a ránk bízott talentumoknak sáfárai vagyunk. Lásd Pál szavait is: »Mid van, amit nem kaptál?« (1 Kor 4,7) »Saját« tulajdonunk csak az lehet, amit mint Isten Országát (régii magyar szóval »úrságát«) az Isten igéjéből magként a szívünkbe fogadtunk és a szeretet által Krisztusba növesztettünk. Ebben az értelemben igaz a hívő Vörösmarty szava is: »Amennyit a szív felfoghat magába, sajátunknak csak annyit mondhatunk«. Ennek a földnek a vagyonyából semmit sem vihetünk a megvalósult Isten Országába, az örök életbe. Ez mind a »másé«. De ezeket a javakat is hűséges intézőkként, sáfárokként kell őriznünk, gondoznunk, kamatoztatnunk. Nem feledve, hogy ezek a javak csak jelek, Istentől adott jelek, és az

Őiránta való hűségünk próbái. Ha ezekben a próbatételekben, vagyis a nem-saját javaink kezelésében nem bizonyulunk hűségeseknek, akkor vajon ki fogja ránk bízni, vagyis megadni nekünk az örök életben azt, ami a hit által már jogos örökségünk – »sajátunk«?!

 Kérdés: Jézusnak a gadarai vagy gerázai sertésekkel – ill. azok gazdáival – szemben tanúsított magatartása (Mt 8,32-34; Mk 5,12-18; Lk 8,32-37) ellenérzést vált ki belőlünk. Mivel magyarázható az eset?

VÁLASZ: Jézusnak ez a magatartása azért válthat ki bennünk »ellenérzést«, mert a leírtakat nem ágyazzuk bele az akkori és ottani életbe. Pedig szentírásmagyarázóink sokszor figyelmeztetnek, hogy a »Sitz im Leben«, azaz az életbe-ágyazottság ismerete nélkül könnyen tévútra siklik a magyarázatunk. Gadara (Geráza) már a Genezáret-tó túlsó, keleti partján fekszik, a pogányok földjén, ahol pogány istenek »légiója«, kusza sokistenhitűsége, politeizmusa burjánzik – az ószövetségi nép szigorú egyistenhitűségével, mono-teizmusával szemben. Ezen a pogány környéken a politeista vallás-gyakorlatnak a zsidók szemében egyik legutálatosabb formája élt: többek között a parázna áldozatokban kedvét lelő Kübelé istennő tisztelete, akinek diadalszekerét anyasertések húzták, és akinek sertéseket áldoztak, s követői azok húsából lakmároztak. Ennél utálatosabbat aligha képzelhet el hívő ószövetségi hitű ember. Gondoljunk a serteshús élvezetének szigorú tilalmára. Ilyen életbe ágyazottan kell tehát értenünk és magyaráznunk ennek a pogány tévhitnek elvetésére felhívó színes képi bibliai tanítást. Jézus nem veti meg ezeket az embereket sem. Ezért küldi a meggyógyultat annak saját népéhez, hogy ha Jézus csodás gyógyítása meg nem győzte őket, akkor legalább maga a meggyógyított pogány testvérük térítse jó útra őket: »menjen és hirdesse az egész városban, hogy milyen nagy dolgot művelt vele Jézus« (Lk 8,39). Tehát: higgyenek Jézusban!

 Kérdés: Mit jelent az 1 Kor 3,15: »Ő maga ugyan megmenekül, de csak mintegy tűz által«? (Gondolhatnánk a »tisztítóhely«-re, de itt – a 3,13 szerint – a végítéletről van szó.)

VÁLASZ: A Bibliában a tűz az egyetlen élő Isten jelenlétének is lehet bizonyossága, mint Mózes számára a Kiv 3,1k-ben, vagy már Ábrahám számára a Ter 15,17-ben. De lehet a tűz Isten egy választott emberének, szavának-tettének isteni eredetét igazoló jele is. Mint Illés szavának és cselekedetének igazolása a Kármelen (l. 1 Kir

18), vagy a salamoni templom egykori áldozati tűzének sár- és hamu-maradékából fellobbanó tűz hitelességének igazolása a 2 Makk 1,22 leírása szerint. A kérdéses 1 Kor 3,15-ben azonban nem ilyenekről van szó. Mégcsak nem is a tisztítóhely létének igazolásáról. Legfeljebb annak csak analóg, tehát csak képi, hasonlatbeli megvilágítására, »szemléltetésére« kell gondolnunk súlypontilag. Itt ugyanis egyszerűen a kemény próbatételek úgynevezett »tűzkeresztségről« beszélhetnénk. Lehet, hogy ezeken a próbatételeken sebeket kapunk, vagy talán el is bukunk. Azonban csak a próbatételek eredménye után válik világossá, hogy mire is tettük fel életünket, és érdemes volt-e. Azaz, hogy egészen pontosan mikor lesz világossá, azt bárki megtudhatja a Szentlélek által sugalmazott 1 Kor 3,13-ból: »az Úr napja« lesz az, vagyis az utolsó ítélet, amikor »majd a tűz kipróbálja, hogy kinek-kinek milyen a munkája«. Itt igen fontos szerepe van az eredeti görög »hósz« (latin quasi) szónak. Tehát csak szemléltető hasonlatról van szó a világvégi »tűz által« kifejezésben. Földi életünk minden próbatétele, tűzkeresztsége csak jel a világvégi nagy próbatétel, tűz valóságához képest.

 Kérdés: Mit jelent Zsid 12,23-ban »az elsőszülöttek egyháza«?

VÁLASZ: Az itt említett »elsőszülöttek egyháza, akiknek neve fel van jegyezve a mennyben«, egyértelműen az első keresztény hívőket, a Krisztusban hívők egyházát jelenti. Ezek ugyanis »egy testté lettek Krisztussal« a keresztségben. Ez nyilvánvaló egyrészt a Zsid 1,6-ból, ahol a második zsoltárban megjövendölt Messiást (Krisztust) nevezi Isten az ő »Elsőszülöttjének«, akinek a krisztushívők »testvérei«, másrészt az 1 Kor 12,12k-ben megtalálható annak részletes kifejtése, hogy az Egyház hogyan Krisztus teste minden egyes tagjában: »A test ugyan egy, de sok tagja van; a testnek ez a sok tagja mégis egy test, így Krisztus is« stb.

 Kérdés: Mit jelent Sír 49,18-ban, hogy József csontjai »holta után profétai erővel bírtak«? (Az idézet az új Káldi-Neovulgáta fordításból való; a Szent István Társulat 1973. évi Szentírásában a Sír 49,15c csak annyit mond: »Meg is látogatták haló porában is.«)

VÁLASZ: József csontjaival kapcsolatban a Ter 50,24-ben ezt olvassuk: »Halálom után meg fog emlékezni rólatok Isten, és felvisz titeket erről a földről arra a földre, amelyet esküvel ígért Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak. Azután megeskette őket: Ha majd megemlékezik rólatok az Isten, vigyétek fel magatokkal csontjaimat erről a helyről...« Tehát egyrészt megjövendölte népének az

Ígéret Földjére való eljutást. Ez a konkrét jövőre vonatkozó jóvendülés. Másrészt viszont lelki értelemben József, akit testvérei elárultak és halálra adtak, mégis azok életének megmentője lett, s így előképe, »prófétálása« lett Jézus Krisztusnak, akit testvérei elárultak, akit népe halálra adott, mégis annak üdvössége és az örök élet szerzője lett minden benne hívő számára. Erről profétálnak (erre emlékeztetnek) Józsefnek a hagyomány szerint Szíchemben nyugvó csontjai. (L. a Józsa 24,32-t is.)

 Kérdés: Van-e valamilyen jelképes értelme az Óz 4,4-5-ben felsorolt különböző büntetéseknek: *a pap nappal, a próféta vele együtt éjjel bukik el, az Ur elhallgattatja a pap anyját?* (Vagy ez csak a sokféle büntetés költői érzékeltetése?)

VÁLASZ: A kérdéses szöveg háttéréhez ismernünk kell az ókori Izraelben uralkodó siralmas állapotokat. Ózeás prófétának parázna nőt kell feleségül vennie, akitől két lánya születik; egyiknek neve Lo-Ammi (Nem-Népem), a másiké Lo-Ruháma (Nincs-Irgalom). Az általános erkölcsi romlásnak fő felelősei a rossz papok és a hamis próféták. Ezért pusztulniok kell! A szolgálatukat nappal végző (hanyagul végző) papoknak is, meg az Isten akaratát éjszakai látomásokban, álomlátásokban felfogni és azután a néppel híven közölni képtelen prófétáknak is veszniük kell. Sőt még abban sem lehet vigaszuk, hogy időelőtti halálukat elsirathatná az édesanyjuk... – Ez az a bizonyos dánieli látomásban (Dán 9,27-ben) megjövendölt »abominatio desolationis«, a pusztulás utálatosságának nevezett állapot, ami az északi országrészben, ahol Ózeás próféta a Krisztus előtti 8. században működött, oly feneketlen fertőként árasztotta el Isten ott élő népének lelkét, már nemzedékekkel Dánielnek a jeruzsálemi templom pusztulásáról elsírt jóvendülése előtt.

»Ma világosodtam rá, hogy minden olyan téma elvetendő, amely nem a szívnek szól. Krisztusnak mily kevés mondása maradt fenn, de az mind a szívnek szól.«

(Gárdonyi Géza)

Forrás: Titkosnapló. Budapest, 1974. 24.o.

A Szentírás az életemben

Előző számainkban kértük Olvasóinkat, írják meg a Szentírással kapcsolatos élményeiket, tapasztalataikat. Örömmel olvassuk Olvasóink válaszait, és ezeket a szép vallomásokat rendre megosztjuk másokkal is.

»IGÉI ÉLETRE KELNEK SZÍVEMBEN«

Minden könyvet tisztelem gyerekkoromtól kezdve. Hittem, hogy a könyvek élni segítenek – tapasztalatot adnak át, sőt tanácsot is döntésekhez.

Meditáló típus vagyok. Szeretem az út széléről nézni mások rohanását, aztán magam is csatlakozom a siető tömeghez. De az olvasásra mindig találok időt. A szépirodalom – regények és versek – minden gondomat feledtetik. Ezért nem értem magam, hogyan tudtam évekig meglenni a Könyvek Könyve nélkül? Azt gondoltam, hogy a szentmiséken hallott igék elégségesek a Szentírásból, és biztosítják lelki fejlődésemet.

Mígnem történt valami megrendítő az életemben. Drága nagyanyám 75 éves korában súlyosan megbetegedett, kórházba került. Hiába próbálta őt a család életre szeretni – az újraélesztés után –, már nem akart visszatérni a túlpartról.

A temetésen a sok síró ember között egyedül én mosolyogtam. Hiszen Ő már jó helyen van! Mindig hűséges volt Istenéhez, pedig sok gyász, fájdalom érte. Mégis, mindennap derűs imádkozásban találtam. Ennek tudatában (Mami győzelmének örömeiben) sétáltam ki a temetőből.

Egy hét után belső békém eltűnt. Mami hiányzott. Ekkor jöttem rá, nagy sírások között, hogy a földi életet nézve »örökre« elvesztettem, többé nem látom őt. Egy különösen nagy sírásroham és fájdalom lecsendesülésekor eszembe jutott a Biblia. Hiszen Isten üzenetét olvashatom ki belőle! Elővettem, össze-vissza lapozgattam, kapkodva bele-beleolvastam. Nem találtam vigaszra. Kétségbeesésemben – bár tudom, hogy a Szentírás nem automata, nem kaphatunk belőle azonnali választ életünk problémáira, ha találomra kinyitjuk – most mégis ezt tettem. Azt a szöveget olvastam el, ahol kinyílt a könyv, és ahová »véletlenül« ráesett a tekintetem. Ez volt az:

»Nem megmondtam neked, hogyha hiszel, meglátod majd az Isten dicsőségét?« (Jn 11,40)

Megértettem, hogy ez valóban üzenet, nekem; hogy Jézus megdorgált, amiért gyengült a hitem, de meg is erősített. Ez idő óta minden reggel első teendőm, hogy kinyitom a Bibliát. Izgatott örömmel: mit mond nekem Jézus aznap?

Igái megmaradnak emlékezetemben – nemcsak aznapra –, és életre kelnek a szívemben. Remélem, jól értem Öt, és üzeneteit tettekre váltva kincseket gyűjthetek a mennyben.

K.P.M., Rákoskeresztúr

A Szentírással kapcsolatos élményeim és tapasztalataim

Jelentős részben egyéni olvasás által szereztem az élményeket, tapasztalatokat. Rendszerint a napi perikópa olvasását, átélmélkedését, életre alkalmazását tekintetem/tekintem szentírásolvasásom meghatározó tényezőjének: az »Igeliturgikus Útmutató« alapján.

Másrészt, egyes kifejezések interpretációja, korunkra alkalmazása szempontjából végignézem a Szentírást; pl. szellő, stb. Az idén a Szentlélek évében a Lélekkel kapcsolatosan is végignéztam a Szentírást.

A legnagyobb élményt a biblikus és exegetikai tanulmányok nyújtották, továbbképzésem éveiben. Itt már szaktanár segítségével értelmeztük a szöveget; műfaj, források, forráskritika, történeti, irodalmi vizsgálódások és összehasonlító elemzés (pl. a szinoptikusok, ill. Ó- és Újszöv-en belül; J – E – P változatok).

Szakedolgozatom írása hosszabb ideig rendszeres élményt nyújtott számomra. Mk 9,2-9 és a párhuzamos szövegek elemzése – Mt 17,1-13 és Lk 9,28-36 –, valamint korunkra alkalmazása. Itt a kulcsfogalmat a következő fogalompárban találtam meg: »elővételezett Húsvét«. A színeváltozás jelenete csak Húsvét fényében értelmezhető: a színeváltozás pillanatnyi dicsőségének felvillanása után csak Húsvétkor (és Pünkösdkor) tudjuk meg végérvényesen, hogy Jézus visszament Isten szentháromságos életébe, illetve annak dicsőségébe. Így lett Jézus feltámadása a mi feltámadásunk, dicsősége a mi dicsőségünk, mivel részesültünk feltámadásában. Azóta – már többezer év óta – érezzük Isten hűségét (1 Kor 1,9). Csak mi lehetünk hűtlenek; ezt is levezeti számunkra az Ó- és Újszövetség.

Természetesen a munka elején elmélyedtem a nyelvi sajátosságokban, azok biblikus interpretációjában, a forma és a szerkesztés kérdéseiben, a perikópa teológiai tanításában, végeztem az összehasonlító elemzéseket a másik két szinoptikussal, kerestem a korunkra való alkalmazást.

Rájöttem, hogy a véges emberi ész számára – bár rá van irányulva a végtelenre (K. Rahner) – a legmeggyőzőbb istenérvek, ontológiai ismeretelméleti okoskodások is hagynak bizonyítási hézagot. Ilyenkor már nem vallatni, faggatni kell véges értelmünkkel a végtelent, immanens logikával a transzcendens ontológiai létrendet, hanem hallgatni a kinyilatkoztató Istent a Szentírásban, és így nem marad bizonyítási hézag. A sugalmazott sorok mögött Isten Lelke – szinte – vezérel bennünket (Róm 8,14). Azt a Lélkét, amely már a teremtés hajnalán lebegett a vizek felett (Ter 1,2), az

Vallomások a Szentírásról

Ószövetség népe nem ismerte még mint önálló isteni személyt: őt Jézus nyilatkoztatta ki számunkra.

Szeretem olvasni a Szentírást, mert eligazít az élet végső kérdéseiben, értelmet és célt adva ezáltal. Fontos a terjesztés, az apostolkodás, mert a mai kor- és sorstársaink éppen az élet értelmét nem találják, és pótlékokhoz folyamodnak: alkohol, drog, devianciák, pszichiátriai betegségek (Frankl német pasztorálpszichológus megállapításai). Ezért kellene keresztény kötelességeink között prioritást adni a mi ismereteink gyarapításán kívül a bibliás apostolkodásnak: »Menjetek tehát és tegyetek tanítvánnyá minden népet...« (Mt 28,19) Nemcsak a klérusnak és a hivatalos megbízatással rendelkező katekétáknak szól ez a jézusi parancs, hanem minden megkeresztelt (megbérmált) keresztény embernek. Erre a felkészülésre látok kiváló lehetőséget a »Szent Jeromos Bibliatársulat«-ban, ahol az önképzés felkészít mások képzésére, apostolkodásra, bibliaórák vezetésére, kiadványok terjesztésére.

Összefoglalva: találkozásaim a Szentírással egyre inkább az Istennel való találkozást, élő kapcsolatot jelentik, és ezt igyekszem megosztani szűkebb-tágabb környezetemben is.

»Akik ismerik nevedet, reménykednek benned.

Uram, soha nem hagyod el a Téged keresőket« (Zsolt 9,11).

Istent keresni és megtalálni csak a Szentírás által lehet. Az emmauszi tanítványoknak Jézus is az Írások magyarázata által fedte fel kilétét, elvezette őket a felismerés élményéhez. A Biblia legnagyobb örömhíre pedig számomra az, hogy szeret és hűséges az Isten, s megadja életem értelmét, célját, távlatát. Nevemen szóljt: Iz 43,1. M.E., Budapest.

Továbbra is kérjük kedves Olvasóinkat, Tagtársainkat, valamint a bibliaapostolképző szemináriumok résztvevőit, írják le és küldjék el szerkesztőségünknek

Szentírással kapcsolatos élményeiket, tapasztalataikat, amelyeket egyéni vagy közösségi szentírásolvasás ill. bibliaórán való részvétel (bibliaóra-vezetés) során szereztek.

Érdeklődve várják beszámolóikat a szerkesztők:

Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva és Székely István

BESZÁMOLÓK

Vác: *Biblikus előadásokból bibliaolvasó közösség*

Társulatunk váci csoportja már hosszú évek óta igen aktív, gyümölcsöző munkát végez. Három alkalommal (1995-ben, 1996-ban és 1997-ben) egyházmegyei biblikus napot szerveztek, nagyszámú résztvevővel. 1993 májusa óta (a nyári hónapok kivételével) havonta rendeztek bibliai tárgyú előadást – általában külső előadó meghívásával – a székesegyházhoz közelfekvő Kolping-házban. Példaképpen néhány téma: Szent Jeromos; a Filippi-levél himnusza; messiási jövendölések Izajás könyvében; megigazulás-tan a Galata-levélben; a Seregek Urának szőlője; Prohászka és a Szentírás; az élő zsidó hagyomány; a Dei Verbum dogmatikai konstitúció. Két évvel ezelőtt felmerült az az igény, hogy előadássorozat induljon az Ószövetségről. Ez 1997 őszétől kéthavonta folyt a Kolping-házban, s a közbenső hónapokban azonos témáról a Deákvár városrész Jézus Szíve templomának hittantermében. Ugyanez 1998 tavaszától havi rendszerességgel folytatódik, de már kizárólag Deákvárott.

Talán érdemes megismerni, hogy az említett ószövetségi sorozat számára hogyan keresték a legcélszerűbb módszert, igazodva a körülményekhez és a résztvevők igényeihez. Érdekesekek a résztvevők bekapcsolódásával, aktivitásával szerzett tapasztalatok is.

Először az igény is inkább csak a »történeti könyvekre« vonatkozólag fogalmazódott meg (előadás a pátriárkákról, a pusztai vándorlásról, a honfoglalásról stb.). Maguk az előadások igyekeztek vázolni a tényleges történelmi helyzetet és az abban megjelenő üdvtörténetet, a megfelelő helyre beiktatva a legfontosabb szentírási szövegrészeket; természetesen jól meg kellett világítani pl. az Istennel való kapcsolat, a törvények, a szövetség kérdéseit is. Mindkét csoport számára azt javasoltuk, hogy a következő (előadás-nélküli) hónapban az áttekintett szentírási részből egy (esetleg két) szövegrészt közösen olvassanak és részletesen beszéljenek meg (külső előadó nélkül). Hamar kiderült, hogy ezek a megbeszélések – az elvi egyetértés ellenére – nem jöttek létre.

1997-98 telén a Kolping-házban a fűtött helyiség biztosítása és a szervezés nehézségekkel járt. Az ottani résztvevők nagyrészt vállaltak arra, hogy Deákvárra menjenek, és mindenki elfogadta, hogy ott 1998 tavaszától havonta új témáról legyen előadás. A valóságban ugyan többen végleg elmaradtak, de a havi rendszeresség lehetővé tette a gyorsabb előrehaladást. Így lehetségesnek látszott, hogy további két év alatt végigvisszük az Ószövetség nagy vonalakban való áttekin-

tését (ún. »bevezetés«, vagyis az egyes könyvek jellegének, fő tartalmának, keletkezésének megismerése; emellett néhány fontosabb rész közös elolvasása és ajánlott további szövegrészek otthoni elolvasása).

Később az otthonra javasolt szövegek elolvasását út módon próbáltuk segíteni. Áttértünk arra, hogy minden második alkalommal 2-3 előre kiválasztott szövegrészt (vagy tartalmilag összefüggő szövegcsoporthoz) beszélünk meg, amire (a szövegek elolvasásával, esetleg néhány feltett kérdés megválaszolásával) mindenki felkészül, elsőként azonban az a két résztvevő szól hozzá minden kérdéshez, aki erre előzőleg önként vállalkozott. E változtatás igen kedvező fogadtatásra talált. Ezekben az órákon nagy az aktivitás. Emellett minőségi többletet jelent, hogy ezeknek a szövegrészeknek az üzenetét (pl. az eredeti értelem, az Isten-kép, az újszövetségi vonatkozások, a mindennapi életünkkel való kapcsolat stb. szempontjából), amely néha meglepő újat is tartalmaz, igyekszünk világosan megfogalmazni, vagy – a mélyebb titkot – legalább felvillantani. (Elmélkedésre nem tudunk időt szánni, de akit az üzenet megérint, az tovább fogja gondolni.)

Ezeknek az alkalmaknak a beiktatása lassíthatta volna az előrehaladást, s így reménytelenül elhúzhatta volna a teljes Ószövetség áttekintését. Ezért aztán nagyobb lépésekben haladunk, és egyszerre nagyobb szövegcsoporthal (több könyvvel) foglalkozunk, s ennek keretében csak kevesebbel részletesen. Az viszont előnyt jelent, hogy ugyanazokról a könyvekről 2 hónapig beszélünk és gondolkozunk, elősegítve a történelmi »beleélést« és az összefüggések megértését is.

A módszert a legutóbbi félévben tovább tökéletesítettük. Most már az »előadási« alkalmakra is *előre-elolvasandó* szövegrészeket jelölünk ki (pl. legutóbb Ezdrás és Nehemiás könyvéből), s a bibliaórán ezek egyes (az óra elején kijelölt) részeit az előadásba beillesztve a résztvevők közül jelentkezők olvassák fel, vagy néha (ez a nehezebb!) az otthon elolvasott szövegrész mondanivalóját 1-2 mondatban ők foglalják össze. (Egyébként a példaként említett esetben az előadás alkalmával Aggeustól és a Zak 1-8-ból is olvastunk, sőt a második alkalomra, amikor csak kevés szövegrésszel, de részletesebben foglalkoztunk, a résztvevőknek otthon Malakiás könyvét is el kellett olvasniuk, hogy a kérdésekre választ találjanak.)

Az újítások láthatólag segítették a résztvevők készségét, hogy az Ószövetség könyveit fellapozzák, és az ott olvasottakat próbálják megérteni. (Fontos eredmény, ha ezt máskor, a bibliaórától függetlenül is megteszik.) Emellett az aktív (tehát intenzívebb) részvétel gyümölcsözőbb teszi a bibliaórát; lehet, hogy változatossága révén nem is fárasztóbb, mint az egyetlen előadóra való figyelés. Megjegyezzük, hogy a kb. 12-15 főnyi csoportban néhány felsőfokú ismereteket szerzett személy is van, s ez is segíti az aktivitást. Tapasztalatunk szerint a módszer a résztvevőktől nem kíván nagyobb előképzettséget, mint a

templombajárók általános vallási tudásszintje. Elkötelezettség és lelkesedés azonban szükséges; ennek fenntartásában, a csoport egymást jobban ismerő és segítő közösséggé formálódásában szerepe van a testvéri szellemű szervezésnek, személy szerint Bánó Györgyi társulati munkatársunknak.

Nem gondoljuk, hogy valami újat találtunk ki: hasonló módszert bizonyára sok más helyen is alkalmaznak. Azt sem állítjuk, hogy mindenütt ezt kellene bevezetni. Ismertetőnk célja csupán annyi, hogy mindenkit bátorítsunk az elérendő célnak és a konkrét helyi körülményeknek is leginkább megfelelő módszer kialakítására – ha kell, akár több lépésben is.

Székely István

»A te igéd lámpás a lábamnak,
s ösvényeimnek fényesség.«

Szeged: Bibliaismereti verseny

Emlékszem még, mennyire meglepődtem, amikor elsőéves teológus koromban biblikum előadásra ezekkel a szavakkal jött be professzorunk: »A következő órára olvassák el, kérem, Máté evangéliumát. Dolgozatot fognak írni belőle.« Elolvastuk. Megírtuk. A következő órán pedig döbbenet forgattuk a lapot a kezünkben, amire elégtelen volt ráírva. Néhányunkat bosszantott, hogy itt állunk teológus hallgatóként és annyira nem ismerjük a Szentírást, hogy legalább egy kettést írjunk belőle. A dolgozatok folytatódtak, a következő órára már alaposabban készültünk fel, de jegyeink mutatója csak a félév második felében kúszott a négyes fölé. Addigra viszont »szenvedélyünké« vált a Szentírás-olvasás.... Néhányan már ekkor elhatároztuk, hogy ha majd egyszer hittant fogunk tanítani, erre helyezzük a hangsúlyt.

Terveim néhány év múlva megvalósulhattak. Olyan egyházi gimnáziumban kezdtem tanítani, ahol a rajtam kívül hittant tanító nővérek szintén szívükön viselik a Szentírás ügyét. Akármit tanítunk is – legyen az dogmatika vagy erkölcsstan – a Biblia a hittanórák kötelező felszerelése, és újra meg újra oda nyúlunk vissza: mit mond erről a Szentírás? Tanítványaink többsége – kezdetben kényszerűségből, majd lassan növekvő érdeklődésük miatt – gyakran lapozza fel, olvassa. Ilyen helyzetben támadt az az ötletünk, hogy az érdeklődő diákoknak bibliaismereti versenyt rendezzünk. Meglepően sokan, összesen 30 gyerek jelentkezett (ez gimnazistáinknak több mint 15 %-a).

A verseny háromfordulós volt. A diákok két korcsoportban versenyeztek: az elsőben a 7-9. osztályosok, a másodikban a 10-12. osztályosok indulhattak. Az első fordulóban újszövetségi alapú házi dolgozatot készítettek, megadott téma alapján. Ennek határideje 1998. november 9-e volt. A kisebbek választhattak a »Barátság« és a »Tanít-

ványság» témái között, erről kellett írniuk 2-3 oldalt. A nagyobbak feladata nehezebb volt: ők a »Hivatás, küldetés« témáját kapták, és többet (3-5 oldalt) írhattak. Elkészítéséhez a Konkordanciát, Haag Bibliai Lexikonát és a Biblikus Teológiai Szótárt használták. A három forduló közül ez okozott legtöbb problémát tanítványainknak. A feladatot nem teljesen értették meg, általában írtak a tanítványságról, hivatásról, de nem az Újszövetség alapján.

A második fordulóban, november 27-én bibliaismereti tesztet kellett kitölteniük. A kijelölt ószövetségi téma a Teremtés Könyvéből Ábrahám meghívásától Jákob Egyiptomba költözéséig tartott; az Újszövetségből pedig Lukács evangéliumát választottuk. A teszt 100 pontos volt. (Itt szeretném kiemelni a 11. osztályos Senkár Viktória eredményét: a tesztet majdnem teljesen hibátlanul töltötte ki, 98,5 pontot ért el.)

A harmadik forduló (döntő) január 14-én volt. Ide már csak az előző két fordulóban legjobb eredményt elért 14 tanuló jutott be. A szóbeli megmérettetés háromtagú zsűri előtt zajlott (a zsűri elnöki tisztét Thorday Attila, a Szegedi Hittudományi Főiskola professzora látta el). A versenyzők először beadott írásbeli dolgozatukat védtek meg, majd egy-egy fogalmat, illetve nevet húztak a Teremtés könyvével kapcsolatban, amelyet meg kellett magyarázniuk. Néhány példa: Ábrahám, Izsák, Lábán, Ráchel, József, áldás, átok, vendégszeretet, körülmelés, elsőszülött, ígéret, álom, fogadalom. Felkészüléshez Haag: Bibliai Lexikon című művét használták. A feladatot nagyon ügyesen, talpraesetten hajtották végre. Végül rövid ószövetségi, illetve újszövetségi memoriterrel zárták szereplésüket. A zsűri döntése alapján az első korcsoportban Bohus Marianna nyerte el az első helyet (168 pontot ért el a három fordulóban összesen megszerezhető 200 pontból), a másodikban pedig Senkár Viktória győzött (192 pont). Az első három helyezett könyvjutalomban részesült, de a Szent Jeromos Bibliatársulat a döntőbe jutott 14 diáknak felajánlotta egy-egy éves előfizetést a Jeromos füzetekre, amelyet ezúton szeretnénk megköszönni.

A verseny értékelése: a gyerekek lelkesen készültek a versenyre, még többet forgatták a Szentírást, a közbeeső őszi, illetve téli szünetük egy részét is ezzel töltve. A legjobb hangulatot a második és a harmadik fordulón tapasztaltuk. A hittantanárok műhelyének ez volt az első komolyabb közös munkája, de nagy lelkesedéssel vetettük magunkat a feladatba. Terveink között szerepel, hogy ezt a bibliaismereti versenyt iskolánkban hagyományá tegyük, sőt szeretnénk kiterjeszteni előbb városi, majd egyházmegyei szintre is.

Csobánné Rákóczy Sarolta
hittanár, a hittan-műhely vezetője
Karolina Gimnázium, Szeged

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Társulatunk **ezévi első rendes közgyűlését** szeptember 14-én délután fél 5-kor tartjuk a Bibliaközpontban (1066 Bp. Teréz krt. 28.).

Várható, hogy ez az első közgyűlés nem lesz határozatképes.

A második rendens közgyűlést szeptember 25-én délelőtt fél 11 órára hirdetjük meg:

M e g h í v ó

A Bibliatársulat vezetősége nevében Társulatunk minden tagját szeretettel meghívom a Szent Jeromos Bibliatársulat 1999. évi

II. rendes közgyűlésére,

amelyet 1999. szept. 25-én fél 11 órától tartunk a budapesti Bibliaközpontban (Bp. VI. ker. Teréz krt. 28.I.6.).

Ez a második közgyűlés a résztvevők számától függetlenül határozatképes lesz. A közgyűlés előtt 10 órákor szentmise keretében adunk hálát Istennek a kapott jótéteményekért.

Szeretettel várjuk minden kedves Tagtársunkat!

Budapest, 1999. júl. 15.

Tarjányi Béla ügyv. elnök

A *budapesti Jeromos-esték* keretében márciusban Székely János egyetemi docens ismertette Szent Pál tanítását a karizmákról, azoknak a különféle szolgálatokhoz és hivatalokhoz, valamint a szeretethez való viszonyáról; így megalapozott gyakorlati következtetéseket vont le a karizma mai szerepére és értékelésére (az előadás első felét jelen számunkban az 5-11. oldalakon közöljük). Áprilisban Lukács László teológiai tanár azt mutatta be a Szentírás alapján, hogy az üdvösségtörténetben hogyan jelent meg és miként munkálkodik a Szentlélek. Május-

Örömmel értesítjük Olvasóinkat, hogy Társulatunk bibliája,

**a Káldi-Nevulgáta Biblia
második kiadása (51.000-75.000)**

nyomdában van, és rövidesen ismét kapható lesz (előreláthatólag augusztustól). Amennyiben lesznek támogatóink, ismét kedvezményesen fogjuk árusítani.

Őszre pedig kiadjuk az Újszövetséget a Zsoltárokkal!

ban Komoróczy Géza egyetemi tanár Dániel könyve történeti fejezeteinek a babiloni történelemmel való igen érdekes kapcsolatait fedte fel, és ezekből meggyőző elméletet állított fel a könyv keletkezésére.

Ősszel az első Jeromos-este október 13-án lesz (18 órakor a Biblia-központban, Bp. VI. Teréz krt. 28. I. em. 6.): *Pesthy Mónika* főiskolai tanár tart előadást »A kísértés értelmezése az egyházatyáknál« címmel.

Társulatunk pécsi csoportjának összejövetelei ősztől (a Szent István téri Zárdatemplom hittantermében) folytatódnak: felnőtteknek minden hó 3. hétfőjén 18 órakor, ifjúsági bibliára minden hétfőn 17 órakor.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páratlan péntekjein du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] imaórát tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótévőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. **A szentségimádások időpontja és az elmélkedések témája** 1999. júliusától októberig az ATYA ÉVÉBEN: júl. 9-én: Jn 3,16-17; júl. 23-án: Róm 1,19-20; aug. 6-án: Jn 6,37-43; aug. 19-én [csütörtök!]: Jn 6,44-47; szept. 3-án: Jn 6,56-58; szept. 17-én: Jn 5,20-23; okt. 1-jén: Kol 1,9-12.

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk Tagjai és füzetünk Olvasói részéről levelek, javaslatok, kritikák, kétkézi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában, igen nagy örömmel tölt el, és ezúton is szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében ismételt szívből megköszönni!

Tarjányi Béla ügyvezető elnök

**MINDEN ÉRDEKLŐDŐNEK
SZERETETTEL AJÁNLJUK
KIADVÁNYAINKAT:**

**A STUTTGARTI KISKOMMENTÁR
eddig megjelent kötetei:**

- ❖ J. Kremer, 2. KORINTUSI LEVÉL, SKK 8, Ára: 520,- Ft
- ❖ W. Radl, GALATA LEVÉL, SKK 9, Ára: 440,- Ft.
- ❖ B. Mayer, FILIPPI és FILEMON LEVÉL, SKK 11, Ára: 420,- Ft.
- ❖ O. Knoch, 1. és 2. TESSZALONIKI LEVÉL, SKK 12, Ára: 380,- Ft
- ❖ P.-A. Seethaler, 1. és 2. PÉTER LEVÉL, JÚDÁS LEVÉL, SKK 16, Ára: 580,- Ft.

BIBLIKUS ÍRÁSOK sorozatunk:

- ❖ SZENTÍRÁSMAGYARÁZAT AZ EGYHÁZBAN, BIR 1, Ára: 380 Ft.
- ❖ Mócsy Imre S.J., MI A BIBLIA? BIR 2, Ára: 420,- Ft.
- ❖ Tarjányi Béla, BIBLIKUS TEOLÓGIA – Tanulmányok, BIR 3, Ára: 560,- Ft.
- ❖ Gyürki László, A BIBLIA FÖLDJE – MAGYAR SZENTÍRÁSFORDÍTÁSOK, BIR 4, Ára: 420,- Ft.

***Aki a fenti sorozatokat megrendeli,
annak minden kötet árából 10 % kedvezményt adunk!***

TOVÁBBI AJÁNLATUNK:

- ❖ Vágvölgyi Éva, CSENDES PERCEK, Ára: 580,- Ft.
 - ❖ Vágvölgyi Éva, AZ ARANYVIRÁG – Mesék kicsiknek és nagyoknak (3. kiadás). Ára: 540,- Ft.
 - ❖ Tarjányi Béla, ÚJSZÖVETSÉGI ALAPISMERETEK 1-2. kötet (Szt. J. Bibliatársulat, 1996.) Ára: kötetenként 640,- Ft.
 - ❖ A. Hecht, Közös utunk a Bibliához – A közösségi bibliaolvasás formái, módszerei (elfogyott, de rövidesen megjelenik).
 - ❖ Pollák-Kaim, Héber-magyar szótár (reprint) Ára: 1600,- Ft
 - ❖ Jézus nyomában a Szentföldön (album 144 beragasztható képpel) (1992) Ára: 380,- Ft.
-

Isten Szava

Éves hozzájárulás (postaköltséggel): 400 Ft

Úton

*Köztes állapotban,
Földön hazátlan,
Égnek még nem lakója,
Otthontalan vándor,
Ide is, oda is húzó,
Pihenést sohasem lel,
Itt nem nyugodhat,
Oda még nem ért el,
Ég és föld között
Lebegő porszem,
Ennyi az ember.*

Havva

örökre megmarad
